

SUOMEN KIELI SANOO
TERVETULOA

TOISTO

TOISTO-kielioppaan käsikirja

Toimittaneet Saara Huilla ja Ninni Lankinen

TOISTO-kielioppaan käsikirja

Toimittaneet Saara Huilla ja Ninni Lankinen

Suomen kieli sanoo tervetuloa on KUA:n Opettajat ilman rajoja -verkoston
kieliopashanke, joka on toteutettu EU:n tuella.

SISÄLLYS

4	SISÄLLYS
6	ALUKSI
8	MITEN AIKUINEN TURVAPAIKANHAKIJA OPPII KIELTÄ? <i>Maria Ahlholm</i>
11	TÄRKEINTÄ TOISTOSSA <i>Saara Huilla ja Ninni Lankinen</i>
12	LUOTTAMUKSELLINEN JA YHTEISÖLLINEN ILMAPIIRI
13	KUUNTELEMISEN JA PUHUMISEN VARAAN HEITTÄYTYMINEN
14	KAAOKSEN RAJAAMINEN
15	ITSENÄISET NOLLATUOKIOT JA TEEMAA JATKAVAT YKKÖSTUOKIOT
17	PERIAATTEISTA KÄYTÄNTÖÖN <i>Saara Huilla</i>
17	KAAOKSEN RAJAAMINEN
18	MITEN PÄÄSTÄ ALKUUN?
21	TOISTO-KIELIOPPAAN MUISTILISTA
23	TOISTO-KORTEILLA VOI MYÖS PELATA <i>Eveliina Korpela</i>
25	TUOKIOIDEN SISÄLLÖT <i>Alkuperäisistä tuokioista toimittaneet Saara Huilla ja Ninni Lankinen</i>
25	00 KUKA SINÄ OLET? MITÄ SINÄ PUHUT?
26	01 OLETKO OK?
27	02 MINULLA ON YSTÄVÄ
28	03 MISSÄ POIKA ON?
29	04 BUSSILLA KOULUUN!
30	05 PALJONKO KELLO ON?
31	06 OSTAN KAKSI LEIPÄÄ!
32	07 MAANANTAINA SATAA VETTÄ
33	08 TÄSSÄ ON MINUN PERHE
34	09 TULE TÄNNE!
35	010 MINÄ TYKKÄÄN TANSSIA
36	011A MITÄ KEITTIÖSSÄ ON?
37	011B MITÄ KEITTIÖSSÄ TEHDÄÄN?
38	012 MINUN KÄSI ON KIPEÄ
39	013 MINÄ OLEN ILOINEN
40	014 KÄÄNNY VASEMMALLE
41	015 SEURAAVA ASIAKAS
42	016 YKSI PUNAINEN MALLU, KIITOS!

43	1.01 MOI MITÄ KUULUU?
44	1.02 MINULLA ON HYVÄ PUHELIN
45	1.03 ANTEEKSI, MISSÄ ON PULLONPALAUTUS?
46	1.04 MENEKÖ TÄMÄ BUSSI OULUUN?
47	1.06 MITÄ TÄMÄ MAKSAA?
48	1.07A KEVÄÄLLÄ PAISTAA AURINKO
49	1.07B OLEN SYNTYNYT TAMMIKUUSSA
50	1.09A MENNÄÄN JUNALLA
51	1.09B MENNÄÄN BUSSILLA
52	1.10A MISTÄ SINÄ TYKKÄÄT?
53	1.10B MITÄ SINÄ HALUAT?
54	1.14 ANTEEKSI, MISSÄ ON VAATEKAUPPA?
55	KIRJASTO1 KIRJASTOSSA MINÄ VOIN LUKEA
56	KIRJASTO2 VOINKO SAADA KIRJASTOKORTIN?
57	TOISTO-OPETUKSEEN LIITTYVÄT HAASTEET <i>Ninni Lankinen</i>
57	PUHUVAN SANAKIRJAN KÄYTTÖ
57	APUKIELTEN KÄYTTÖ
58	ISOT RYHMÄT
58	LAPSET MUKANA
58	VAIHTUVAT OSALLISTUJAT
58	KÄSIKIRJOITUKSESSA PYSYMINEN
59	KIELIOPIN PUUTTUMINEN
59	TOISTOON EI KUULU KIRJOITTAMINEN
60	YKSI TUOKIO ON OPETUSKOKONAISUUS
60	TOISTO ON ENSIAPUA, EI SYSTEMAATTISTA KIELENOPETUSTA
60	KÄNNYKÖIDEN JA MUISTIINPANOVÄLINEIDEN KÄYTTÄMINEN
61	LOPUKSI <i>Saara Huilla</i>

Alun perin Helsingin yliopiston opettajaopiskelijoiden kurssityönä liikkeelle lähtenyt Toisto-menetelmä on kasvanut monivuotiseksi hankkeeksi ja levinnyt Opettajat ilman rajoja -verkoston kieliopastoiminnan kautta vastaanottokeskuksiin ympäri Suomen. Toisto rajautuu menetelmänä kielen oppimisen aivan ensimmäisiin vaiheisiin, joissa keskeistä on rohkaisu kielen käyttöön: kieli ei ole puhujalleen sääntökokoelma vaan ilmauksia, joita käytetään ja jotka opitaan käyttämällä. Kun rohkeus viestimiseen on luotu, on kielen systemaattinen opiskelu vahvalla perustalla. Toiston erityisyys on siinä, että se madaltaa sekä kieltä oppivan että sitä opettavan kynnystä päästä alkuun.

Tämä Toisto-menetelmän käsikirja soveltuu niin vapaaehtoistyöntekijöiden kuin kokeneempien kielenopettajien avuksi. Se antaa tuntumaa Toistoon ja kertoo, miksi Toisto tehoaa. Käsikirjan tavoitteena on kuvata selkeästi menetelmä, jolla kielessä yleisiä ilmauksia voi opettaa ilman yhteistä kieltä, toiston kautta. Menetelmä on helppo omaksua, ja sen avulla jokainen kieltä osaava voi tukea alkuvaiheen kielenoppimista, kun vastasaapunut tai muu erityistukea kaipaava haluaa päästä suullisen kielitaidon alkuun. Parasta ensiapua Toisto-opetus on tarjonnut sellaisissa tilanteissa, joissa kieliryhmän toimintaan osallistuvat ovat tulleet erilaisista koulutustaustoista ja pystyneet osallistumaan ryhmäkerroille vain satunnaisesti.

Kaikki Toisto-metodin materiaali on vapaasti saatavilla verkkosivustolta <http://suomenkielisanootervetuloa.fi/>. Tämän käsikirjan lisäksi verkkosivuston metodiosion videot ja asiantuntijahaastattelut johdattelevat alkuvaiheen kielenopettamisen kysymyksiin ja siihen, miten aikuinen turvapaikanhakija oppii kieltä. Verkkosivuston materiaaliosta löytyvät itsenäiset opetuspaketit. Ne ja tämän käsikirjan yksityiskohtaiset ohjeet tukevat siirtymää periaatteista käytäntöön. Toisto toimii, kun sitä käytetään oikein.

Toisto-opetuspakettien sisällöstä tärkeimpiä ovat tuntisuunnitelmat eli tuokioihin opastavat käsikirjoitukset, jotka sisältävät kirjalliset ohjeet opetustuokioiden pitämiseen. Käsikirjoitusten lisäksi verkosta löytyvä opetuspaketti sisältää useimmiten myös näytevideon, tuokioiden aikana käytettävän kuvamateriaalin sekä oppijoille jaettavat kirjalliset koosteet opituista sanoista ja fraaseista. Sivustolta löytyy lisäksi linkki itseopiskeluvideoihin, jotka on tehty yhdessä Yle Oppimisen kanssa. (Yle oppiminen: Finnish phrases – Suomen kielen fraaseja ¹) Toiston kuvat löytyvät myös Papunetistä ².

Alun perin kymmenen Toisto-opetuspaketin kokonaisuutta on saatu kasvatettua Opettajat ilman rajoja -verkoston hankkeessa Suomen kieli sanoo tervetuloa! Kielioppaat vastaanottokeskusten kielenopetuksen tukena. Työtä on tukenut Euroopan unionin Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto. Tällä hetkellä käyttövalmiita Toisto-tuokioita on jo yli kolmekymmentä. Suomen kieli sanoo tervetuloa -hankkeen toiminta jatkuu edelleen, samoin Toisto-menetelmän materiaalien tekeminen ja vieminen yhä uusille alueille – ja kielille!

¹ <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/06/14/finnish-phrases-suomen-kielen-fraaseja>.

² <http://papunet.net/materiaalia/kuvapankki/tyyppi/toisto>.

Haluamme kiittää kaikkia tukijoitamme sekä yhteistyökumppaneitamme Toiston alkuvaiheista tähän päivään saakka! Lukuisat vapaaehtoiset ovat panneet Toiston toimimaan: lämmin kiitos kaikille teille. Suuri kiitos Toisto-tuokioiden kehittämisessä lukuvuosina 2015–2016 ja 2016–2017 mukana olleille aineenopettajaopiskelijoille, jotka ovat suunnitelleet ja testanneet materiaaleja. Kiitos kymmenille ilman palkkaa ja erityiskiitoksia työskennelleille materiaalintuottajille, testaajille ja levittäjille. Kiitos Noora Närväselle Toistoa analysoivasta pro gradu -työstä (Toiston kautta kuvista muotteihin - Toisto-metodin ja sen käyttäjien kokemusten analyysiä, <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-201712145894>)! Kiitos kaikille Toisto-kielioppaiden kouluttajille, kiitos Noora Helkiölle ja Maija Penttilälle Kielioppaan muistilistan koostamisesta.

Kiitokset ja kumarrukset Eveliina Korpelalle, Lari Kotilaiselle sekä Tapani Möttöselle loppumattomasta asiantuntemuksesta, joka piilee myös tämän käsikirjan rivien väleissä. Sekä tietenkin Marialle, jota ilman Toistoa ei olisi.

Me kiitämme, nyt on sinun vuorosi Toistaa!

Helsingissä, Mikael Agricolan päivänä 2018

Saara Huilla ja Ninni Lankinen

SAARA HUILLA työskentelee Opettajat ilman rajoja -verkoston Suomen kieli sanoo tervetuloa -hankkeessa koordinaattorina. Hän on kiinnostunut erityisesti turvapaikanhakijoiden suomen kielen alkeisopetuksesta. Huilla on koulutukseltaan filosofian maisteri, pääaineena suomalais-ugrilainen kielentutkimus, ja suomi toisena kielenä -aikuisopetukseen perehtynyt suomen kielen opettaja.

NINNI LANKINEN on koulutukseltaan filosofian maisteri, pääaineenaan suomen kieli. Hän on myös suomi toisena kielenä -opettaja, joka työskentelee tällä hetkellä Helsingin yliopiston Vastaantulo -hankkeessa. Hän on kiinnostunut suullisen kielitaidon kehittymisestä suomen kielen oppimisessa sekä opetuksen toiminnallistamisesta.

Käsikirjan tekemistä ovat tukeneet Kirkon Ulkomaanapu, Suomen tietokirjailijat ry sekä EU:n Turvapaikka-, maahanmuutto ja kotouttamisrahasto.

Kannen kuva: Kirkon Ulkomaanapu

36-vuotias Yousra Feisal al-Hammad pakeni Syyriasta Jordaniaan keväällä 2013.

Korkeakoulutettu ja kotimaassaan hyvin toimeen tullut suurperheen äiti asuu nyt seitsemän tyttärensä kanssa yhdessä huoneessa Jordanian pääkaupungissa Ammanissa. Jälleen kerran hänen on täytynt aloittaa alusta.

Valokuvat: Dalgrang Studio ja Kirkon Ulkomaanapu

Taitto: Johanna Sallinen

Painatus: Erweko

ISBN 978-952-5584-20-2 (painettu)

ISBN 978-952-5584-21-9 (verkkojulkaisu)

Helsinki 2018

Copyright©

Julkaisija:

**Suomen kieli sanoo tervetuloa -kieliopashanke
Opettajat ilman rajoja -verkosto / Kirkon Ulkomaanapu**

Eteläranta 8, 00131 Helsinki

www.kua.fi www.opettajatilmanrajoja.fi

MITEN AIKUINEN TURVAPAIKANHAKIJA OPPII KIELTÄ?

Maria Ahlholm

Maailmassa on tärkeämpiäkin asioita kuin uuden kielen oppiminen. Joka hetki on tärkeämpiäkin asioita. Oman turvallisuudentunteen säilyttäminen ja häpeän välttäminen muiden muassa menevät taustusti tärkeysjärjestyksessä kielenoppimisen tarpeen edelle. Kuvitellaanpa tilannetta, jossa turvallisuutesi olisi ollut uhattuna vaikkapa vain muutamien kuukausien ajan ja olisit sen vuoksi joutunut luopumaan sosiaalisesta asemastasi ja tutuista kotiympyröistäsi ja siirtynyt uuteen maahan ollaksesi fyysisesti turvassa: kuinka karmea yllätys onkaan havaita, että seuraava voitettava uhka on häpeä. Olet ajautunut yhteiskunnalliseen marginaaliin ja halveksittuun tuilla eläjien ryhmään. Et osaa toimia uuden yhteisön normien mukaan etkä kykene puhumaan puolestasi, vaan joudut aloittamaan lapsen lailla, kaiken alusta. Tässä tilanteessa sinulle ehdotetaan, että ala opiskella uuden maan kieltä. Ehdotus on hyvä ja järkevä, mutta toteutuksessa piilee häpeän kokemisen riski: entä jos en opi tai jos nuoremmat – tai vaikka naiset – oppivat paremmin. Mielessä on varjona muistoja kokemuksista autoritäärisen opettajan koululuokasta.

Tämäntapaisiin ajatusleikkeihin eläydyimme sen opiskelijaryhmän kanssa, joka tuli syksyllä 2015 suorittamaan suomi toisena kielenä -oppimäärään suuntautuvia aineenopettajan pedagogisia opintoja Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitokseen (nyk. Kasvatustieteellinen tiedekunta). Ryhdyimme suunnittelemaan vastaanottokeskuksiin sopivaa kielenoppimismenetelmää, jota voisivat toteuttaa vapaaehtoiset kieliavustajat ilman kielitieteellistä koulutusta. Lähtökohdaksi turvapaikanhakijoiden tilanteeseen räätälöidyn Toisto-metodin ensimmäiseksi periaatteeksi otettiin turvallisuus ja mahdollisuus kasvojen säilyttämiseen. Muut keskeiset periaatteet ovat kuullunvaraisuus, jokapäiväisiin tilanteisiin liittyvä sanasto, kaaoksen selkeä rajaaminen – ja toisto. Toisto, toisto, toisto.

Tarve säilyttää turvallisuudentunne on keskeinen periaate myös kielenoppimistilanteessa. Kuva: Kirkon Ulkomaanapu.

Kielenoppiminen on strategista toimintaa, jossa ihmisen sosiaaliset ja kognitiiviset tarpeet toimivat vuorovedoin eteenpäin viejinä. Jatketaan ajatusleikkiä siten, että kuvittelet tullessi uuteen kieliympäristöön. Pihalla seisoo muutama ihminen katselemassa kauemmas laskeutuvaa helikopteria ja jutustelemassa. Sosiaalisen vuorovaikutuksen tarve ajaa sinut liittymään joukkoon, ja samalla äly sanoo, että puheena oleva asia liittyy jollain tavalla käsillä olevaan tilanteeseen. Sosiaalinen puolesi kehottaa vilkaisemaan toisia silmiin ja hymyilemään, ja mieli etsii samalla jotain järkevää sanottavaa. Sanot ”o-hoo”, koska muutkin sanovat niin, ja osoitat helikopteria. Samalla kuuntelet, mitä muita sanoja tai fraaseja ymmärrät toisten puheesta. ”Aika paha”, kokeilet. Joku jatkaa siitä, et ymmärrä mutta olet tyytyväinen repliikkiisi. Se ei kuitenkaan kannata kovin kauan. Keskustelu mutkistuu, viittilöit mukana ja hymiset, ”aivan, joo-o”, yrittäen näyttää siltä, että osallistut keskusteluun. Jossain vaiheessa on kuitenkin paras myöntää, että ”sori nyt en ymmärrä”, ja tällöin joku ehkä kääntää osan keskustelusta sinulle tai toistaa siitä joitain osia. Kieltä opetteleva joutuu koko ajan turvautumaan sosiaalisiin strategioihin, koska pelkät kognitiiviset strategiat eivät riitä. On tärkeää osata näytellä ymmärtävää alkuvaiheessa, koska jos näyttelyn avulla kykenee pysyttelemään mukana sosiaalisessa toiminnassa joidenkin kuukausien ajan ja samalla työstämään keskustelussa kuulemiaan fraaseja ahkerasti mielessään, etsimään tuttuja osia, yhdistelemään niitä, kehittelemään uusia fraaseja vanhojen osista ja testaamaan kehitelmiään, työ tuottaa tulosta. Sitkeys palkitaan, ja muutamien kuukausien kuluttua kielenoppija alkaa yhä useammin oikeasti ymmärtää, mistä on kyse.

Harmiksi tuo tarina on hiukan liian toiveikas: se on nimittäin luotu sen pohjalta, mitä tiedämme lasten toisen kielen oppimisesta luonnollisissa tilanteissa. Lapsia ajaa luonnollinen sosiaaliseen ryhmään osalliseksi tuleminen tarve niin voimakkaasti, että kielenoppiminen mahdollistuu eikä lapsi luovuta kesken. Ehkä se johtuu siitä, että lapsella ensikielen oppimisen kokemus on vielä niin tuore, että hän alkaa helpommin uusintaa sitä. Aikuinen sen sijaan näyttää usein tyytyvän ajatukseen, että tärkeät sosiaaliset suhteet on jo luotu, ja siksi hän korostaa kognitiivisia strategioita kielenoppimisessaan. Aikuisten kielenoppimisen ”kognitiivista vinoumaa” lisää se sinänsä hyvä asia, että aikuiset yleensä osaavat lukea ja kirjoittaa. Kirjoitettuun tekstiin keskittymisestä voi kuitenkin kehkeytyä oppimistapahtumaa haittaava maneer, kaavamainen rutiini, joka muodostuu itsetarkoitukselliseksi ja haittaa puhumisen oppimista. Nimittäin juuri kielenoppimisen alkuvaihe on se hetki, jolloin on mahdollisuus herkistyä uuden kielen äänneille, lausepainolle, rytmille ja intonaatioille, ja liika lukemiseen ja kirjoittamiseen suuntautuva toiminta vähentää kuuntelemiseen tarvittavaa aikaa ja energiaa. Kirjoitettu kieli on aina vain heijastuma puhutusta kielestä, ja vaikka suomen ortografiaa voi hyvästä syystä pitää loogisena järjestelmänä, se ei kuitenkaan kannata tarkkaa tietoa äänneiden laadusta, painosta ja muista prosodisista seikoista. Kielenoppija lukee tekstiä aina automaattisesti aiempien kielellisten kokemustensa varassa, eikä hänen oppimisessaan itse asiassa olekaan kyse niinkään suomen kielen ortografiasta, vaan siitä, mitä kielenoppija itse mielessään koodaa kirjainmerkkeihin. Ääntämisen lisäksi suomen kielessä kirjoitettu ja puhuttu kieli eroavat toisistaan muoto- ja lauseopin piirteissä hyvin radikaalisti, ja tämä näkyy erityisesti siinä, miten kieltä käytetään arkisissa tilanteissa: bussiin noustessa, kaupan kassalla, lasta päiväkotiin jätettäessä, ja niin edelleen. – Ja ehkäpä aikuisen pyrkimys välttää heittäytymistä sosiaalisiin kanssakäymisiin uudella kielellä johtuu myös jatkuvasti läsnä olevasta kasvojen säilyttämisen tarpeesta, joka voi toimia myös sosiaalisuutta lannistavasti.

Useat kielenoppimisen tutkijat ovat argumentoineet formuloituneiden rakenteiden ulkoa oppimisen merkityksellisyyden puolesta myös edistyneiden ja akateemisesti suuntautuneiden opiskelijoiden

kielenoppimisessa. Sääntöjen soveltaminen ei näytä juurikaan lisäävän kielitaidon sujuvuutta, vaan muottien ja valmiiden konstruktioiden oppiminen on kaikissa kielenoppimisen vaiheissa tärkeää. Kielenopettajan muistilistalla tämä fakta on aina kärjessä: pedagogisesti suunniteltuja harjoitteita tarvitaan kaikissa kielenoppimisen vaiheissa. Ehkä Toisto-metodi olisikin sovellettavissa myös edistyneemmille kielenoppimisen tasoille.

Tässä oppaassa keskitytään kuitenkin kuvaamaan yksityiskohtaisesti sitä, kuinka Toisto-metodi toimii kielenoppimisen alkuvaiheessa, jolloin kielitietoa ei tarjoilla oppijoille eksplisiittisesti nimeten ja sääntöjen muodossa, vaan ainoastaan arjen tapahtumia mukailevien tilanteisten fraasien kautta, implisiittisesti. Arkiset skeemat tukevat muistia, koska opittavana ei ole ainoastaan kielellinen ilmaus vaan kokonainen pieni käyttäytymismalli, johon kuuluvat ulkoinen konteksti, toimijat ja toimijoiden vuorosanat, kaikki yhtä tärkeinä osina kokonaisuutta. Kieli on käyttäytymistä, ja sitä opitaan samoin kuin haarukan ja veitsen tai syömäpuikkojen käyttöä, harjoittelemalla ja toistamalla harjoituksia erilaisten ruokien kanssa.

MARIA AHLHOLM on suomen kielen, erityisesti soveltavan kielentutkimuksen dosentti, jota kiinnostaa uuden kielen oppimisen alkuvaihe. Hän työskentelee Helsingin yliopiston Kasvatustieteellisessä tiedekunnassa yliopistonlehtorina ja suomen kielen opettajien kouluttajana.

1. KASVOT

Kasvojen säilyttäminen on ihmiselle tärkeämpää kuin kielenoppiminen. Vain turvallisessa ilmapiirissä on mahdollista heittäytyä kokeilemaan uutta kieltä, ja siksi kielenoppimistilanteesta on eliminointava mahdollisuus joutua nolatuksi.

2. KUUNTELEMINEN JA ÄÄNEEN TOISTAMINEN

Kuullunvaraisuus ja puhuminen opitaan ensikielessä ennen lukemista ja kirjoittamista. Myös uuden kielen oppimisessa on luonnollista aluksi toimia äänen varassa, ilman kirjoitettuja tekstejä. Kieltä opitaan ääntämään vain tarkan kuuntelemisen ja toistamisen avulla.

3. ARKISET FORMULAT

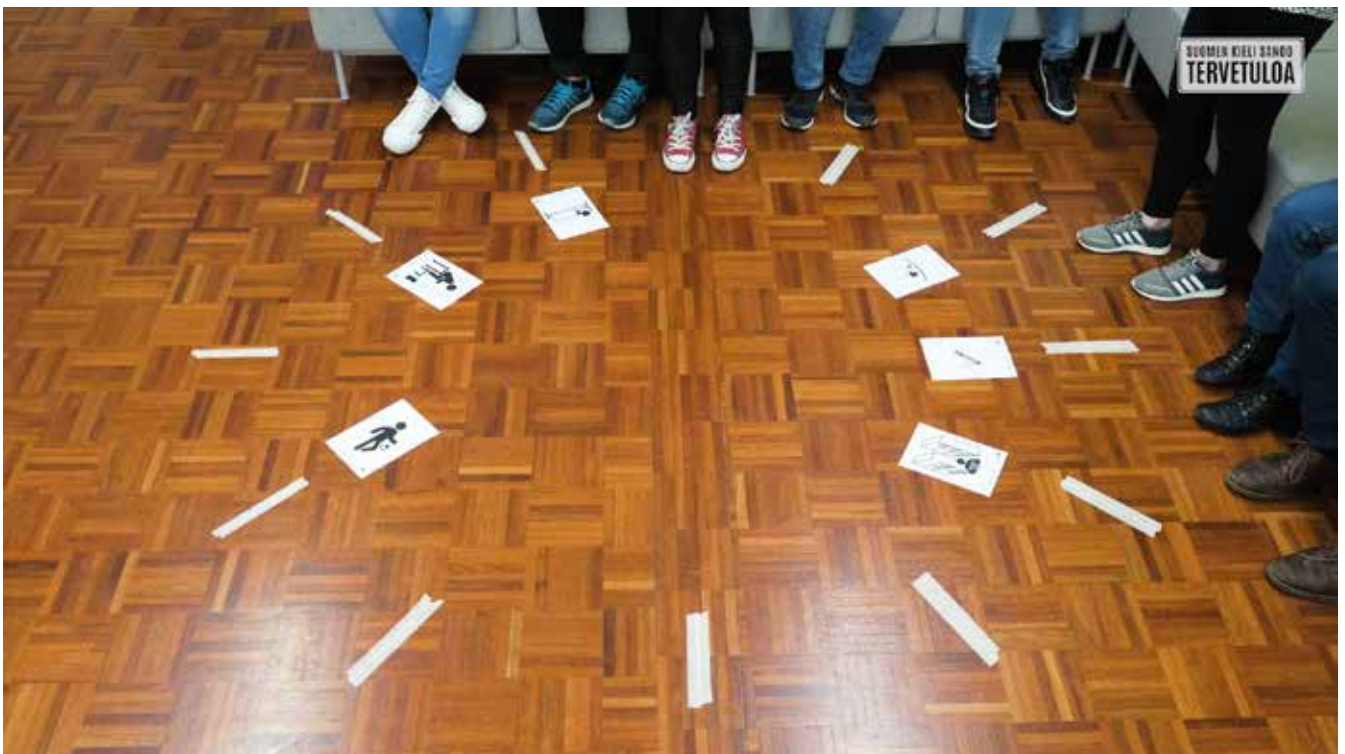
Alkuvaiheessa opittava kielenaines kannattaa valita kaikkein tavallisimpien ja toistuvimpien kielen ilmausten joukosta. Taivutettuja muotoja ei tarvitse yrittää välttää, koska on pidemmän päälle kannattavampaa oppia oikeita rakenteita alusta saakka. Ensimmäisillä tunneilla opetaan mieluummin rakenne *juoksen bussiin* kuin irrallisia sanoja *juosta, bussi*. Sanan taivutusmuodot hahmottuvat puhujalle vähitellen, eikä taivutetun muodon muistaminen ole sen vaikeampaa kuin sanakirjamuodon muistaminenkaan.

TÄRKEINTÄ TOISTOSSA

Saara Huilla ja Ninni Lankinen

Toisto on yhteisöllinen ja toiminnallinen kielenopetuksen menetelmä. Se on räätälöity kielen alkeiden opettamiseen haastavissa olosuhteissa, joissa säännöllisiin opetusaikeihin ei voida sitoutua eikä pedagogisesti koulutettua kielenopettajaa välttämättä ole saatavilla. Toistossa on kyse itsenäisistä opetus-tuokioista. Jokaisessa tällaisessa tuokiossa kaksi kieliopasta auttaa pienryhmää yksinkertaisten fraasien avulla tapahtuvan vuorovaikutuksen alkuun. Opetustuokiot rakentuvat jonkin konkreettisen teeman ympärille: tuokioissa harjoitellaan muun muassa ruokaostosten tekemistä, voinnista kertomista ja kaupungilla liikkumista. Uuden kielen omaksuminen tapahtuu Toisto-tuokioissa pelkistetyn kuvamateriaalin, selkeän elekielen ja tarkkaan valittujen ilmausten toistamisen avulla. Kunkin tuokion jälkeen kielenoppijoilla on hallussaan paitsi yksinkertaisia fraaseja myös taitoa käyttää niitä jokapäiväisissä tilanteissa.

Tuokioiden kielellinen sisältö koostuu fraaseista ja sanoista, joita harjoitellaan käyttämään suullisesti samalla niihin liittyvää toimintaa simuloiden. Koska tuokioista on kokonaan karsittu sääntöpohjainen kieliopin opetus, ei tuokioiden järjestyksellä ole väliä, vaan vapaaehtoinen kieliopas voi valita tuokion täysin oman tilannetajunsa mukaan. Tärkeintä Toistossa on luottamuksellinen ja yhteisöllinen ilmapiiri, kuuntelemalla ja toistamalla oppiminen sekä merkitykselliset ja käyttökelpoiset kielitaidon palaset, jotka opitaan itsenäisinä kokonaisuuksina.

Toistossa keskeistä on opittavan mallintaminen kuvien avulla. Lattialle rakennettuun kellotauluun voi jokainen kuvittaa päivänsä kulkua. Kuva: Dalgrang Studio.

LUOTTAMUKSELLINEN JA YHTEISÖLLINEN ILMAPIIRI

Toisto-tuokioissa kieltä opitaan kuullun varaan heittäytymällä ilman kirjoitetun kielen tukea. Osallistujien on uskallettava alkaa puhua itselleen vieraalla kielellä ilman aiempaa pohjatietoa tai -taitoa. Jotta oppijat uskaltavat heittäytyä mukaan opetukseen, on ryhmässä vallittava luottamuksellinen ilmapiiri. Ilmapiirin kannalta tärkeää on tarpeeksi rauhallinen eteneminen ja riittävän pieni ryhmä. Suuret käsieleet ja kannustavat palautteet ohjaavat oppijoita läpi tuokion, eikä yhteisen kielen puuttuminen haittaa.

Oppimistilanteeseen tuo inhimillisyyttä myös elävä sanakirja, jonka idea on lainattu amerikkalaisilta tutkijoilta (Larsen-Freeman & Anderson 2011.³). Se antaa mahdollisuuden suullisen kielitaidon turvalliseen harjoitteluun. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että oppija saa koko ajan halutessaan tukea puhuvalta sanakirjalta, joka siirtyy aina puhevuorossa olevan oppijan taakse, käytettäväksi niin paljon kuin oppija tarvitsee. Koskettamalla sanakirjan kättä opiskelija saa halutessaan sanakirjalta oikean vastauksen.

Puhuva sanakirja sekä monet muut Toiston taustalla olevat periaatteet juontavat juurensa yhteisöllisestä kielenoppimismallista (Anderson ja Larsen-Freeman 2011). Community Language Learning -menetelmä eli CLL pohjaa Charles Arthur Curranin (1976⁴) kehittämään Counseling-Learning -suuntaukseen, jossa korostetaan oppimisprosessin kokonaisvaltaista luonnetta. Tämä oppimisprosessi tapahtuu ihmisen koko persoonassa, ei pelkästään älykkyyden alueella. Curranin havaintojen mukaan oppilaat tuntevat usein itsensä uhatuksi oppimistilanteessa ja pelkäävät tulevaisuutta nolatuiksi. Mikäli kielenoppija on jo valmiiksi ahdistunut ja epävarma, hän ei kykene antamaan parastaan. Curranin mukaan opettaja voi helpottaa oppilaan tuntemaa pelkoa muuntautumalla kielenopettajasta kielineuvonantajaksi (language counselor).

Puhuva sanakirja varmistaa, että kukaan ei tule nolatuksi eikä menetä kasvojaan. Kuva: Kirkon Ulkomaanapu.

³ Larsen-Freeman, Diane & Anderson, Marti 2011: *Techniques and Principles in Language-Teaching*. (Kolmas painos.) Oxford University Press, Oxford.

⁴ Curran, Charles Arthur 1976: *Counseling-learning in Second Languages*. Apple River Press, Apple River, Illinois.

Toisto-tuokioiden on tarkoitus olla rentoja ja hauskoja oppimistilanteita, joista liika koulumaisuus on pyritty riisumaan pois. Tämän takia myös käytetään “opettajan” sijaan termiä kieliopas ja “oppitunnin” sijaan termiä tuokio.

KUUNTELEMISEN JA PUHUMISEN VARAAN HEITTÄYTYMINEN

Toisto on suullisen kielenoppimisen menetelmä. Kuuntelemalla ja toistamalla opetellaan ääntämistä ja puheen rytmiä. Samalla opitaan myös erottamaan uuden kielen sanoja ja toistamaan niitä ilman kirjoitetun tekstin tukea. Etenkin ne oppijat, joiden äidinkielessä on vähemmän vokaaleja kuin suomessa (esim. arabia), tarvitsevat kuuntelua, toistoa ja äänteiden maistelua.

Toiston tavoitteena on, että tulija herkistyy kuuntelemaan ja uskaltautuu puhumaan uutta kieltä. Toistossa ei käytetä vihkoja, kyniä eikä kännyköitä, sillä niitä ei tarvita puhumiseen ja kuunteluun. Koska Toistossa keskitytään suulliseen kielitaitoon ja opitaan uutta sanastoa ennen kaikkea kuvien avulla, se sopii monen ikäisille ja eri koulutustaustaisille ihmisille. Samassa Toisto-piirissä suomea voi oppia korkeasti koulutettu parikymppinen ja koulujakäymätön kuusikymppinen. Molemmat aloittavat oppimaan suullista kielitaitoa samalta viivalta. Menetelmä sopii siis myös niille oppijoille, jotka eivät osaa lukea tai kirjoittaa.

Joillekin oppijoille tarkasti kuunteleminen ja mallin mukaan toistaminen sopii hyvin. Juuri tällä tavoin monet ovat oppineet kieltä aiemminkin. Toisille menetelmä voi aiheuttaa ihmetystä, etenkin jos oppijan aiemmat kokemukset uuden kielen opiskelusta ovat perinteisen koulumaisia. Myös kieliopasta menetelmän käyttö saattaa arveluttaa ja houkutus kaivaa esiin oppikirjat ja fläppitaulu saattaa olla suuri. On kuitenkin hyvä muistaa, ettei esimerkiksi kirjainmerkki *ä* kerro mitään sellaiselle oppijalle, jonka

Kun kieliopas uskaltaa heittäytyä, myös kielenoppijat uskaltavat.
Kuva: Dalgrang Studio.

äidinkielessä ei tätä äännettä ole. Äänteen näkeminen kirjoitettuna ei siis helpota oppimista automaattisesti. Toisto-tuokion jälkeen voi toki toteuttaa muitakin ideoita ryhmän kanssa, mutta Toistossa fokus on suullisessa kielitaidossa. Jos ryhmässä on oppijoita, joiden koulutausta on hyvin vähäinen ja luku- ja kirjoitustaito käytännössä olematon, voi kuvien ”lukemisen” taakkaa helpottaa tuomalla jokaiseen tuokioon muutaman havainnollistavan esineen malliksi. Esimerkiksi ruokasanastoa käsiteltäessä kieliopas voi näyttää sitruunaa ja sitruunan kuvaa ja havainnollistaa, että kyse on samasta asiasta.

Myös kielioppaalta tuokioiden vetäminen vaatii pientä heittäytymistä, sillä yhteistä kieltä kaikkien kanssa ei useinkaan ole. Koska opetuspuhetta ei voi käyttää eikä asioita selittää apukielen avulla tyhjentävästi kaikille, kaikki käydään läpi kuvien, eleiden ja mallin avulla. Kielioppaalle saattaa tulla hiki! Yleensä itsensä likoon paneminen maksaa itsensä takaisin: ryhmässä on rento tunnelma ja virheiden tekemiseen suhtaudutaan sallivasti. Virheiden pelkäämättömyys onkin suorastaan välttämätöntä uuden kielen oppimisessa!

KAAOKSEN RAJAAMINEN

Toistossa kielenoppijaa tututetaan uudelleenlaiseen oppimistapaan, jossa opeteltavat ilmaukset ja ilmaus-tyypit on tarkoitus saada sellaisenaan arkipäivän puheeseen. Kun rohkeus käyttää kieltä autenttisissa tilanteissa syntyy, itse käyttö alkaa palvella kieliopillisen kielenhallinnan kehittymistä. Toiston kieliteoreettinen näkemys on käyttöperustainen. Se korostaa kielen käyttöä – sääntöjen ja muotojen analysointi ei ole ensisijaista. Sen sijaan keskeisintä on opettaa oppijalle sellaista kieltä, joka auttaa häntä selviytymään tavallisimmista arjen tilanteista. Toiston taustalla vaikuttaa käyttöpohjainen, konstruktiokieliopillinen ajattelu (esim. Goldberg 1995⁵). Se lähestyy kielen rakenteita (kuten morfeemit, sanat ja syntaktiset kokonaisuudet) merkityksellisinä kokonaisuuksina, jotka opitaan tehokkaimmin luonnollisissa käyttöyhteyksissään. Toisto-tuokiot perustuvat ajatukseen, jonka mukaan ihmisen osaama kieli koostuu ikään kuin pienistä kielenpätkistä, jotka kutoutuvat verkostoksi mielessä. Jokainen Toisto-metodin tuokio tarjoaa muutaman kielenpätkän. Kieliopin systemaattinen, sääntöperäinen ja akateemisesti haastava opiskelu on paikallaan, kun pätkistä on jo alkanut koostua verkko.

Kieltä voi ajatella esimerkiksi langanpätkinä, joista kudotaan verkkoa. Kielenoppiminen alkaa siten, että oppija kerää yhteen palasia, joita hän sitten voi käyttää erilaisissa tilanteissa. Jo ensimmäiset opitut fraasit alkavat luoda oppijalle kuvaa siitä, millainen kieli suomi on. Kielen oppimisen alkuvaiheessa kieliverkossa on luonnollisesti reikiä, joista voi pudota ja joku asia jää ymmärtämättä. Tämä ei kuitenkaan ole vaarallista. Pikku hiljaa kielenpätkät eli tervehdykset, pyynnöt, esineiden ja paikkojen nimet solmiutuvat yhteen ja niistä alkaa kutoutua kokonaisuus, verkko. Aluksi verkko on harva, mutta mitä enemmän siihen liittyy kielenpätkiä, sitä enemmän liitoskohtia syntyy ja verkko alkaa kannatella yhä enemmän merkityksiä. Vaikka alkuvaiheessa verkko onkin hyvin harva, eikä se oikein kannattele, hiljalleen verkko kuitenkin tiivistyy. Näin syntyy kielitaito.

Kun oppija oppii sanomaan esimerkiksi *yksi kuppi kahvia, kiitos*, hänen ei tarvitse tietää, miten kyseinen pyyntö rakentuu tai missä menee kantasanan ja päänteen raja. Riittää, että kieli toimii. Pääasia on ymmärretyksi tuleminen: kun pyydetään kahvia, saadaan kahvia. Ensikosketuksessa kieleen oppijan ei tar-

⁵ Goldberg, Adele E. 1995: *Constructions: A Construction Grammar Approach to Argument Structure*. University of Chicago Press, Chicago.

vitse tiedostaa, että lauseessa on genetiivi- ja partitiivimuotoisia sanoja – tai että ylipäättään on olemassa ilmiö nimeltä sijamuoto. Myöhemmin perusteellisella kielikurssilla oppija oppii nimityksiä myös rakenteen yksityiskohdille. Analyttinen tarkastelu on useimmille oppijoille helpompaa ja kiinnostavampaa vasta sen jälkeen, kun ensin on kartutettu kokemuksia uudella kielellä selviytymisestä.

Toistossa kielenoppimisen tavoite on oppijan kielenkäyttötarpeet huomioivassa funktionaalisessa kielitaidossa: tavoitteena on, että jokaisen tuokion aikana opitaan toimimaan jossakin oppijan kannalta tärkeässä vuorovaikutustilanteessa. Ne langanpätkät, joita aluksi opitaan, voivat olla hieman resuisia ja epätäydellisiä. Täydelliseen virheettömyyteen ei kannata keskittyä kielenoppimisen alkuvaiheessa, koska oppimisen tavoite on kommunikaatiossa. Pääasia on, että oppija onnistuu ilmaisemaan itseään ainakin suurin piirtein oikein. Virheisiin tai yksityiskohtiin ei jäädä kiinni, vaan oikean mallin antamisen jälkeen mennään eteenpäin. Hyvät kielenoppijat yleensä uskaltavat heittäytyä ja tehdä virheitäkin. Aika harva tarvitseekaan aluksi kovinkaan tarkkaa ja virheetöntä kieltä. Kielen muotojen analysointi on paikallaan kielenoppimisen myöhemmissä vaiheissa ja sitten, kun henkilö todella tarvitsee tarkkaa kieltä.

ITSENÄISET NOLLATUOKIOT JA TEEMAA JATKAVAT YKKÖSTUOKIOT

Toistossa yhdessä tuokiossa opitaan yksi vuorovaikutustilanne ja siihen kuuluva rakenne. Kullakin kerralla oppija oppii tarkkaan harkitun valikoiman suomen kielen perusrakenteita ja sanastoa. Kielioppisääntöjen sijaan menetelmä perustuu puhutun mallin toistamiseen, eikä kirjoitustaitoa edellytetä. Jokainen tuokio lähtee alusta, jolloin poissaolot eivät haittaa.

Toisto-materiaalin ensimmäiset tuokioiden ovat niin sanottuja nollatuokioita. Ne tunnistaa nollalla alkavasta numeroinnista, ja ne ovat itsenäisiä kokonaisuuksia, jotka voi käydä läpi missä järjestyksessä vain. Nollatuokioiden eivät rakennu minkään edellisen tuokion päälle, joten kokonaisuus ei ole samalla tapaa lineaarinen kuin perinteisellä kielikurssilla. Varsinkin vastaanottokeskuksen opintotoiminnassa on tavallista, että paikalla on joka kerralla hieman eri kokoonpano ja uusia osallistujia ilmaantuu paikalle taa- jaan. Kielioppaalle olisi haasteellista yrittää pitää vaihteleva ryhmä kartalla siitä, mitä tähän mennessä on ehditty oppia.

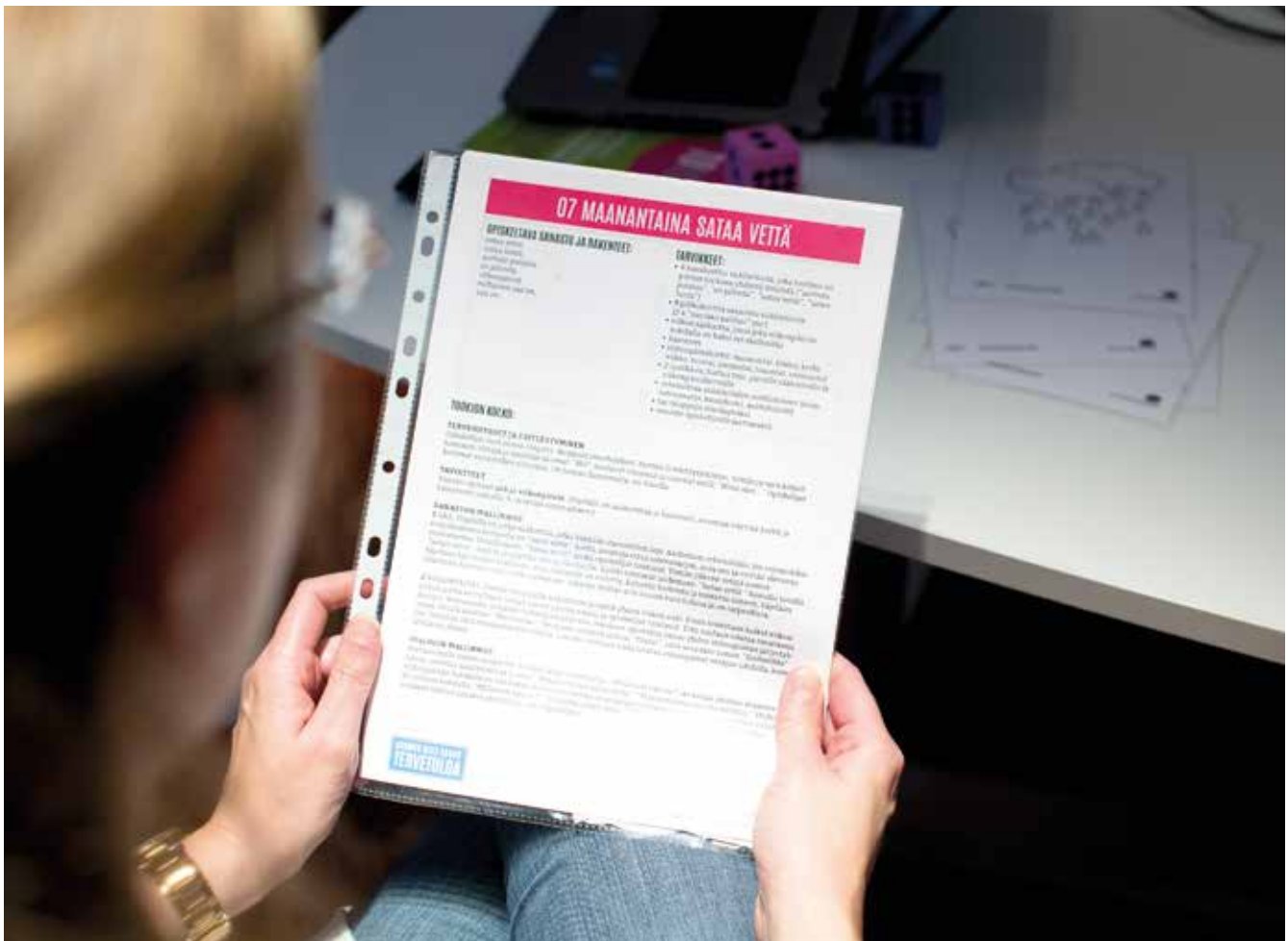

Kieliopas kutsuu oppijoita toistamaan selkein käsielein.
Kuva: Dalgrang Studio.

Näin kaikkein hitaimmatkin oppijat pysyvät menossa mukana, eikä kenellekään pääse syntymään vai- kutelmaa, ettei heidän osaamisensa tai kouluhistoriansa riittäisi uuden kielen oppimiseen. Liian tavoit- teellinen ja nopeasti etenevä opetus saattaa pudottaa osan opiskelijoista kärryiltä, mutta tässä metodis- sa pyritään tarjoamaan onnistumisen kokemuksia ja oppimisen iloa kaikille.

Nollatuokioissa ei siis ole merkitystä sillä, missä vaiheessa oppija tulee mukaan ryhmään. Sen sijaan niin sanotut ykköstuokiot, joiden numerointi alkaa ykkösellä, rakentuvat joko löyhemmin tai tiiviimmin jon- kin edellisen tuokion päälle. Vaaditut pohjatiedot löytää tuokion numerosta pisteen jälkeen: esimerkik- si tuokio 1.04 rakentuu tuokion 04 tietojen päälle. Myös ykköstuokioiden käsikirjoituksessa mainitaan, mitkä tuokiot olisi hyvä olla käytynä ennen kyseisen tuokion käsittelemistä. Ykköstuokioissa saattaa myös olla hiukan monimutkaisempia rakenteita tai enemmän sanastoa kuin nollatuokioissa.

Menetelmässä tärkeää olisi, että vapaaehtoiset kielioppaat ja oppijat kohtaisivat toisensa paineetto- massa ja sallivassa ilmapiirissä, jossa virheitä saa (ja pitääkin!) tehdä, kaveria kannustetaan ja jokainen tulee nähdyksi ja kuulluksi. Vaikka kielioppaalle voi aiheutua stressiä siitä, ettei hän välttämättä etukä- teen tiedä, ketkä kaikki tällä kertaa saapuvat paikalle, voi mieltään rauhoitella sillä, että menetelmä on tietoisesti rakennettu niin, etteivät poissaolot haittaa. Toistoa käytettäessä tavoitteena on lisäksi arkisen vuorovaikutuksen työkalujen saavuttaminen, joten täydellisyyttä ei ole tarpeen tavoitella.

Jokainen tuokio muodostaa oman kokonaisuutensa, minkä vuoksi niiden läpikäyminen lähes missä tahansa järjestyksessä on mahdollista. Kuva: Kirkon Ulkomaanapu.

PERIAATTEISTA KÄYTÄNTÖÖN

Saara Huilla

Toisto-tuokioiden materiaalit löytyvät sivulta <http://suomenkielisanootervetuloa.fi/materiaalit/>. Ennen varsinaista toimintaa on tärkeää sisäistää tuokioiden pääajatus ja -tavoitteet, katsoa tuokioiden mallivideoita ja lukea käsikirjoituksia ajatuksella. Mallivideot näyttävät käytännössä, miten tuokio etenee. Käsikirjoitus puolestaan sisältää yksityiskohtaiset ohjeet tuokion kulkuun.

Kaikkia tuokioissa tarvittavia opetusmateriaaleja ei voi tulostaa suoraan verkkosivustolta, vaan tuokion käsikirjoitukseen on listattu siinä tarvittava oheismateriaali, joka voi olla muutakin kuin opetuskuvia. Tällaisia voivat olla esimerkiksi kartta, kassi, tarjotin tai lehdistä leikatut henkilökuvat. Siksi onkin tärkeää kerätä opetusmateriaalit kasaan huolella ja hyvissä ajoin sekä varmistaa, ettei mitään oleellista ole unohtunut. Valmiiden tuokiokuvien lisäksi ja niiden sijaan on mahdollista käyttää myös muuta saatavilla olevaa visuaalista materiaalia. Toisto-kuvat löytyvät myös Papunetin kuvapankista⁶.

Verkkosivustolta löytyy opiskelijoille jaettava kooste opitusta sanastosta sekä opiskelijoiden omaan käyttöön tarkoitettu osallistujapassi, jonka ohesta löytyy linkkejä omatoimisen opiskelun tueksi. Tarvittava tuokiomateriaali: 1. opetuskuvat, 2. muu opetusmateriaali, esim. tarjotin/kassi/lehdistä leikatut kuvat, aidot hedelmät tai vihannekset, lelut tms. ja 3. sanastokoosteet jaettavaksi.

TOISTOA KÄYTÄNNÖSSÄ

Toisto-opetuksen aikana istutaan tuoleilla pienessä piirissä lähekkäin ilman pöytiä. Myös vetäjät istuvat. Yhdessä piirissä hyvä osallistujamäärä on noin kymmenen oppijaa. Näin kukaan ei joudu odottamaan vastausvuoroaan liian pitkään, eikä ilmapiiri kärsi liian suuresta osallistujamäärästä. Yhden tuokion kesto on hyvä rajata tuntiin, vaikka joitain lisäosia tai sanastoa jäisikin käsittelemättä. Vaikka Toisto-tuokiot ovat rentoja, niiden aikana oppiminen on intensiivistä. Tarkoituksena ei ole opittavan asian nopea läpikäynti, vaan sen juurruttaminen oppijoiden mieleen, joten Toisto-tuokiot eivät sovi siihen tarkoitukseen, että niitä käytäisiin useita peräkkäin samalla kertaa. Keskeistä on, että tuokioissa edetään rauhallisesti ja hitaimmin oppivien tahtiin.

Tuokion aikana keskitytään käsikirjoituksessa mainitun tarkkaan rajatun sanaston ja fraasien opetteluun puhutun mallin avulla. Opetettava asia on karsittu kokonaisuus jokapäiväistä ja käyttöarvoista kieltä. Tarkoitus ei ole laajentaa opetettavaa asiaa enempää kuin mitä tuokioihin on sisäänkirjoitettu, vaan sen sijaan eri keinoin harjoitella ja sisäistää tietty rajattu sisältö. Opetuspuhetta ei käytetä tai se on hyvin rajattua. Sen sijaan oppijoita ohjataan käsielein ja mallia näyttämällä. Esimerkiksi dialogit mallinetaan opetusparin kanssa. Sanasto mallinetaan kuvien, esineiden tai pantomiimin avulla.

Tuokion aikana on tärkeää rohkaista oppijoita. Opiskelijoita voi kannustaa kehumalla (Hyvä!), peuka-

⁶ <http://papunet.net/materiaalia/kuvapankki/tyyppi/toisto>.

loa näyttämällä tai taputtamalla. Turvallisuutta ja aktiivisuutta lisää myös puhuvan sanakirjan käyttö eli se, että toinen vapaaehtoinen kiertää opiskelijoiden takana auttamassa heitä sanojen muistamisessa ja lausumisessa. Virheiden sattuessa annetaan oikea malli, mutta ei kiinnitetä niihin liikaa huomiota. Ääntämystä korjataan samalla tavalla. Näin rohkaistaan oppijoita yrittämään ja kokeilemaan, mikä on kielenoppimisen kannalta tärkeää.

MITEN PÄÄSTÄ ALKUUN?

Toisto-opetusta on helppoa järjestää melkein missä vain. Opetustilan ei tarvitse olla välttämättä luokahuone, päinvastoin voi olla ilmapiirin kannalta parempikin kokoontua jossakin rennommassa tilassa. Ennen ensimmäistä kertaa kannattaa tuokiota harjoitella etukäteen ja käydä mielessään läpi sen eri vaiheet. Jos opettaminen jännittää, voi ensimmäiseen tuokioonsa osallistua sanakirjan roolissa. Tuokion kulkua ei tarvitse muistaa ulkoa ja mukaan voi ottaa muistilapun, johon on kirjattu tuokion päävaiheet ja opeteltavat fraasit.

Toistoa voi opettaa yksin, mutta on hyvä, jos kielioppaita on useampia. Se helpottaa dialogien mallintamista ja ehkä hieman vähentää koulumaisuuttakin. Ennen tuokiota on hyvä valmistaa tila sopivaksi. Tuolit asetellaan tiiviiseen ringiin niin, että niiden taakse jää tarpeeksi tilaa liikkumista varten. Tarvittaessa materiaaleja varten voi etsiä käyttöön pienen matalan pöydän tai muun aputason. Opetustilanteesta tulee erilainen, jos kaikki istuvat pöytien takana tai ringissä tilan laitamilla. Tilajärjestys luo osaltaan yhteisöllistä tunnelmaa.

Toisto-tuokioissa kielioppaiden välinen sanaton yhteistyö on merkittävässä roolissa. Tämä vaatii toimiakseen sitä, että kielioppaiden välinen tehtävänjako on selvä. Tästä syystä onkin jo ennen tuokiota sovittava siitä, miten tuokion aikana tullaan toimimaan, esimerkiksi siitä, kuka toimii vetäjänä ja kuka avustajana, sekä miten puhuva sanakirja esitellään. On myös tärkeää sopia siitä, kuka pitelee materiaaleja, jottei niitä tarvitse etsiä tai muuten sotkeentua niiden suhteen. Toistaminen ei unohdu, kun on ennen tuokiota sovittu, kuka kielioppaista toistattaa ryhmää missäkin kohdassa.

”Mennään junalla Turkuun!” Osa tuokioista on toiminnallisempia ja niiden aikana liikutaan tilassa. Kuva: Dalgrang Studio.

TOISTO-TUOKION RAKENNE

Tuokiot noudattavat samankaltaista runkoa, joskaan kaikkia vaihteita ei ole aivan kaikissa tuokioissa, ja niiden järjestys voi hiukan vaihdellakin. Esimerkiksi tuokiossa 00 ei käytetä puhuvaa sanakirjaa. Tuokiot koostuvat seuraavista osioista:

1. Tervehdykset ja nimien esittelyt
2. Tuokion tavoite: mitä tänään opitaan
3. Sanaston mallinnus: opittavan sanaston esittely
4. Puhuvan sanakirjan mallinnus
5. Sanaston harjoittelu: toistoa, toistoa, toistoa
6. Dialogin mallinnus: opittavan dialogin esittely
7. Dialogin harjoittelu: toistoa, toistoa, toistoa
8. Piirin lopetus: mitä tänään opittiin
9. Kiitokset ja taputukset
10. Sanastokoosteen jakaminen

1. Tervehdykset ja nimien esittelyt

Toisto-tuokio alkaa tervehdyksillä. Tuokion alussa käydään läpi esittelykierron rakenteella *Hei, minä olen...*. Näin kaikki osallistujat tulevat kohdatuiksi. Kun kaikilla on oma paikka ja kaikkia on tervehditty nimellä, alkaa itse opetus.

2. Tuokion tavoite: mitä tänään opitaan

Osallistujia motivoidaan käsillä olevaan tuokioon kertomalla, mitä aiotaan oppia. Tämä tehdään käyttämällä rakennetta *Tänään opitaan sanomaan...*, jonka yhteydessä luetellaan ne sanat ja fraasit, mitä aiotaan opetella. Opittavana on aina yksi rakenne liitettynä yhteen sanastoteemaan, ja molemmat kerrotaan heti aluksi. Tässä ei vielä toistateta eikä maistella sanoja, mutta teemaa, esimerkiksi ruokasanat, ihmisen kuvaileminen, harrastukset, avataan visuaalisesti ja verbaalisesti.

3. Sanaston mallinnus: opittavan sanaston esittely

Tämän jälkeen siirrytään tuokion teemaan sanaston tasolla ja esitellään sanasto esimerkiksi kuvakorttien avulla. Korteissa ei ole sanoja kirjoitettuna, koska halutaan vahvistaa kuullunvaraista kielenoppimista eikä voida luottaa läsnäolijoiden lukutaitoon. Sanasto esitellään aluksi esimerkiksi niin, että yksi vapaaehtoinen käy rauhallisesti sanat läpi yksitellen (huomio sanapainoon ja intonaatioon, ei tavutusta) ja toinen vieressä istuva vapaaehtoinen näyttää samaan aikaan sanaa esittävää kuvaa. Ryhmä kuuntelee, eikä vielä toista perässä. Seuraavaksi tehdään samalla tavalla, mutta tällä kertaa se vapaaehtoinen, joka sanoo sanat myös kutsuu käsielein ryhmää toistamaan sanan perässä viittomalla molemmilla käsillään itseensä päin. Yhtä sanaa toistetaan monta kertaa. Toinen vapaaehtoinen näyttää kuvaa ja sanoo myös sanan kuuluvalla äänellä. Rohkaistaan kaikkia toistamaan perässä. Esimerkiksi ystävällinen katse voi rohkaista opiskelijaa. Tässä vaiheessa tärkeitä ovat selkeät kädenliikkeet, joilla ohjataan toistamaan. Toistoihin voi mennä kauan, sanoja saa maistella, omalle kielelle saa kääntää, englantiakin saa käyttää jos ryhmäläiset sitä pyytävät.

4. Puhuvan sanakirjan mallinnus

Kun sanoja on toisteltu tarpeeksi yhdessä siirrytään harjoittelemaan sanastoa puhuvan sanakirjan avulla. Eri tuokioissa on esitelty erilaisia tapoja sanaston harjoitteluun. Yksi tapa on esimerkiksi se, että ojennetaan kuvakortteja viuhkana kuvapuoli alaspäin, ja annetaan yhden oppijan kerrallaan valita jonkun korteista ja koettaa sen sanomista ääneen. Yksi sanoo, kaikki toistavat. Sitten on seuraavan vuoro. Mieluiten annetaan vuoro summittaisesti eikä edetä järjestyksessä, sillä monet voivat odottaa vuoronsa lähenemistä järjestyksessä niin, etteivät pysty keskittymään kuuntelemiseen. Tärkeää on myös se, että kaikki toistavat sanan yhdessä joka kerta. Tässä käsieleet toimivat jälleen hyvänä apuna. Harjoittelussa hyödynnetään aina puhuvaa sanakirjaa. Puhuva sanakirja tarjoaa apua pyydetessä muttei automaattisesti. Kun puhuja unohtaa sanan, hän voi koskea sanakirjan kättä ja tämä auttaa. Kielioppaiden (joita on vähintään kaksi) roolit eriytetään: toinen luotsaa tuokiota eteenpäin ja antaa ohjeita, toinen toimii puhuvana sanakirjana.

Vetäjät näyttävät ensin mallia, miten puhuva sanakirja toimii ja mitä on tarkoitus tehdä. Tämä tapahtuu niin, että toinen kieliopas ottaa kuvakortin ja esittää, ettei tiedä sanaa. Toinen kieliopas nousee seisomaan hänen viereensä taka-alalle ja ojentaa kätensä vastaajan olkapään korkeudelle kämmenpuoli ylöspäin. Vastaajan roolissa oleva läpsäyttää korostetusti sanakirjana toimivan kättä, jolloin puhuva sanakirja sanoo oikean vastauksen selkeällä äänellä. Sana toistetaan tämän jälkeen myös yhdessä.

5. Sanaston harjoittelu: toistoa, toistoa, toistoa

Harjoittelukierroksia tulee olla useita. Ryhmän oppimistahtia tarkkaillaan koko tuokion ajan ja tuokiossa edetään hitaimmin oppivien mukaan. Uusia sanoja lisätään sitä mukaa, kun aikaisemmat on opittu. Jos ryhmäläiset alkavat jonkun toisen vuorolla liikaa esitellä omia taitojaan tai auttaa muita, vapaaehtoisena on hyvä pyytää hiljaisuutta käsieleellä ja taata jokaiselle miettimisrauha. Myöskään puhuva sanakirja ei saa liian innokkaana olla auttamassa vuorossa olevaa. Kun sanastoa on toisteltu tarpeeksi ja se on jo jäänyt mieleen, mennään eteenpäin.

6. Dialogin mallinnus: opittavan dialogin esittely

Varsinainen opittavan asian harjoittelu on mallidialogin toistamista pienin muunnelmin, kunnes kaikki ovat saaneet toistaa opittavat rakenteet moneen kertaan. Tämä tehdään niin, että mallinnetaan opittava rakenneasia dialogissa työparin kanssa: ensin annetaan malli ja ryhmä kuuntelee, sitten toistatetaan ryhmää ja vasta sen jälkeen harjoitellaan dialogin käyttöä vuorotellen puhuvan sanakirjan avulla.

7. Dialogin harjoittelu: toistoa, toistoa, toistoa

Ideana on jälleen, että jokainen piirissä istuva saa toistaa opittavan rakenteen useita kertoja ja puhuva sanakirja auttaa niin paljon kuin halutaan. Dialogia toistetaan niin monta kertaa kuin aikaa on ja motivaatio kantaa.

8. Piirin lopetus: mitä tänään opittiin

Tuokio lopetetaan niin, että tilanne rauhoitetaan, kootaan kuvat ja materiaalit pois ryhmäläisiltä ja luetellaan kootusti se, mitä on opittu samalla rakenteella kuin tuokion alussa: *Tänään on opittu sanomaan...* Ryhmäläiset kuuntelevat ja toistavat.

9. Kiitokset ja taputukset

Viimeisten toistojen jälkeen on ryhmän aika kiittää itseään taputuksin!

10. Sanastokoosteen jakaminen

Aivan tuokion loppuun tutustutaan vielä sanojen kirjoitusasuun. Osallistujille jaetaan tulostettu tuokion sanastokooste ja luetaan se yhdessä ääneen. Opetut asiat katsotaan tekstimuodossa, mutta ei jäädä varsinaisesti harjoittelemaan. Jokainen saa mukaansa kuitenkin monisteen, jossa sanat ovat kuvina ja tekstinä. Osallistujapassissa on linkkejä internetistä löytyviin resursseihin, joita harjoittelussa voi hyödyntää. Opijoiden kysymyksiin voi vastata tämän jälkeen.

TOISTO-KIELIOPPAAN MUISTILISTA

TOISTOA, TOISTOA, TOISTOA!

Kuten metodin nimestäkin voi päätellä, tuokion aikana on tarkoitus toistella samat sanat ja lauseet moneen kertaan. Se voi tuntua tuokion vetäjästä jopa liioittelulta, mutta on oppimisen kannalta tärkeää. Älä jaa sanastoa heti tuokion alussa, jotta oppijat pystyvät keskittymään toistamiseen ja kuuntelemiseen.

SELKEÄ JA YKSINKERTAINEN KIELI

Tuokioissa on lähtökohtana puhuttu yleiskieli, joka voi olla murteellistakin. Tuokion voi siis pitää puhekielisenä, jos se tuntuu itselle luontevalta. Käytä kuitenkin systemaattisesti joko puhekieltä tai kirjakieltä koko tuokion ajan. Älä käytä "huonoa" suomea. Vaikka esimerkiksi taivutetut sanat voivat vaikuttaa oppijalle monimutkaisilta, on parempi oppia oikeita muotoja heti alusta alkaen. Jos jokin yksittäinen sana tuottaa vaikeuksia, sen voi sanoa hiukan hitaammin tai toistaa rauhassa monta kertaa.

RAUHALLINEN PUHERYTMİ

Puhu rauhallisesti, jotta oppijan on helpompi seurata tuokion kulkua. Kiinnitä huomiota sanapainoon: Älä painota sanojen loppuja liikaa. Yritä säilyttää normaali intonaatio, vaikka luettelisit sanoja. Puhu niin kuin puhuisit normaalistikin.

ELEET AUTTAVAT YMMÄRTÄMISESSÄ

Suuret ja selkeät eleet helpottavat ymmärtämistä. Näitä voi harjoitella etukäteen vaikkapa kotona peilin edessä. Kuvat eivät kerro kaikkea, joten uskalla havainnollistaa ja näytellä!

HYÖDYNNÄ APUKIELIÄ VAIN TARPEEN VAATIESSA

Tuokiota vetäessä voi käyttää apukielenä muuta kuin suomea, mikäli kaikki tuokioon osallistuvat kyseistä kieltä ymmärtävät. Toisto-opetuksen tarkoituksena on kuitenkin käyttää mahdollisimman paljon aikaa suomenkielisten sanojen ja lauseiden toistamiseen. Tuokion jälkeen on mahdollisuus käyttää muita kieliä asioiden tarkempaan selittämiseen, mutta tuokion aikana se ei ole tarkoituksenmukaista, koska kaikki tuokioon osallistujat eivät välttämättä ymmärrä kyseistä kieltä. Kysyville oppijalle voi sanoa, että keskustellaan askarruttavasta asiasta myöhemmin ja palata asiaan tuokion jälkeen.

MUISTA LUODA MUKAVAA ILMAPIIRIÄ

Oppijoita ei voi kehua liikaa. Hymy ja kannustava “Hyvä!” rohkaisevat yrittämään uudestaan. Hyväksynnän ja kehumisen eleinä voi nyökätä tai nostaa peukalon ylös. Tuokion lopettaminen aplodeihin on kaikille palkitsevaa. Myös huumori ja nauru vapauttaa tunnelmaa: elehtimiseen ja esiintymiseen voi heittäytyä huoletta!

KORJAA TARVITTAESSA

Korjaa väärä tuotos eli toista sana tai lause niin kuin se kuuluu sanoa. Virheitä ei ole tarkoitus korostaa eikä niihin ole tarkoitus pysähtyä. Väärää tuotosta ei tarvitse kehua eikä voitotella: virheet ohitetaan mahdollisimman hienovaraisesti.

SOVELLA!

Tuokioita saa soveltaa vapaasti! Esimerkiksi kaikkea sanastoa ei tarvitse käydä samalla kerralla tai tuokion voi pitää vaikka lyhennettynä versiona perinteisemmän oppitunnin aluksi. Pidä kuitenkin mielessä Toiston peruseriaatteet eli puhumisen ja kuuntelemisen harjoittelu.

SANAKIRJAN SOVELLUKSIA

Sanakirjaa ei tarvitse fyysisesti koskettaa, jos se ei tunnu tilanteeseen sopivalta. Sanakirjana toimiva kieliopas voi pitää kädessään kirjaa, jota oppija koskettaa. Pienessä tilassa piirin keskelle voi laittaa kirjan, joka toimii sanakirjana tilanteessa. Näin voit tarvittaessa pitää tuokion myös yksin.

POIKKEAVA METODI VOI ALUKSI HÄMMENTÄÄ

Uudenlainen metodi voi jännittää myös oppijoita, varsinkin kynän ja paperin avulla opiskeluun tottuneita. Monet ovat kuitenkin todenneet metodin hyväksi ja tehokkaaksi tavaksi oppia.

Rauhallisesti etenevä tahti ja rennon luottamuksellinen ilmapiiri ovat Toiston ydintä. Kuva: Kirkon Ulkomaanapu, Omin sanoin.

TOISTO-KORTEILLA VOI MYÖS PELATA

Eveliina Korpela

Toisto-tuokioissa on mukana iloa ja leikillisyyttä. Leikillisuus tulee tuokioihin kuin itsestään, sillä monet tuokiot muistuttavat pelejä: Mukana on toimintaa, oppijoilta vaaditaan mielikuvitusta ja heitä osallistetaan toimimaan aktiivisesti. Kieliopas ei pidä pitkiä opetusmonologeja, vaan heittää pallon (tai kortin) oppijoille ja kannustaa heitä reagoimaan puheeseen joko toimimalla tai toistamalla. Tuokioiden suunnittelussa on pidetty hyvänä sitä, että oppijat saavat valita itse aina silloin, kun tuokiossa on mahdollisuus tehdä valintoja. Kieliopas voi esimerkiksi antaa oppijoiden nostaa kortin tai valita kuvan, lisäksi oppijat voivat itse päättää, minne istuvat piirissä. Kaikki toiminta tehdään yhteistyössä: vaikka oppijalla olisikin oma vuoro puhua tai toimia, hän saa aina tukea puhuvalta sanakirjalta tai koko ryhmältä. Tuokiot muistuttavat monella tavoin pelaamista, mutta niiden aikana ei kilpailla, vaan opitaan yhdessä, mitä kaikkea opituilla fraaseilla voikaan saada aikaan.

Toisto-kortit taipuvat helposti erilaisiksi peleiksi. Tuokioiden välillä tai tuokioiden lopuksi oppijoita voi kannustaa hyödyntämään kortteja vaikkapa seuraavasti:

MUISTIPELI

Otetaan yhden tuokion kortit tuplana ja pelataan niillä muistipeliä. Aina, kun pelaaja saa parin, hänen täytyy lisäksi muistaa, miten kortissa oleva sana sanotaan suomeksi tai liittää sana johonkin oppimaansa fraasiin.

NOPEIN VOITTA

Otetaan yhden tuokion kortit ja pinotaan ne nurinpäin pöydälle. Jokainen kääntää vuorollaan päällimmäisen kortin. Se, joka ensimmäisenä ehtii sanoa suomeksi kortissa olevan asian – tai keksii fraasin, jossa kortissa oleva sana esiintyy – saa kortin itselleen. Peliä voidaan pelata myös niin, että jokainen saa vuorollaan nostaa kortin ja keksiä sanan ilman, että toiset koettavat varastaa korttia itselleen. Jos ei muista sanaa, kortti menee pinkan alimmaiseksi ja kierros jatkuu.

KIM-LEIKKI

Otetaan yhdestä tuokiosta 6–15 kuvakorttia ja levitetään ne pöydälle tai lattialle. Leikki kannattaa aloittaa pienellä määrällä kortteja, korttien määrää voidaan sitten lisätä asteittain. Ennen ensimmäistä vuoroa käydään yhdessä läpi korttien sanat, niin että kaikki muistavat ne. Yksi leikkijöistä peittää kortit liinalla ja ottaa sen jälkeen yhden kortin pois liinan alta niin, että muut eivät näe poistettua korttia. Tämän jälkeen liina poistetaan ja leikkijöiden tehtävänä on arvata, mikä kortti on poistettu pöydältä.

MITÄ MINÄ AJATTELEN?

Otetaan yhdestä tuokiosta 6–15 kuvakorttia ja levitetään ne pöydälle tai lattialle. Yksi leikkijöistä ajattelee jotain korttia, ja toisten tehtävänä on arvuutella, mitä korttia hän ajattelee.

MISTÄ SINÄ TYKKÄÄT?

Otetaan pöydälle tuokion 1.10A tai tuokion 1.10B kortit tai muita erilaisia Toisto-kortteja, esim. värikortit tuokiosta 02, ruokakortit tuokiosta 06, verbikortit tuokiosta 010, tavarakortit tuokiosta 1.02 tai vuodenaika- ja kuukausikortit tuokiosta 1.07. Tämän jälkeen leikkijät muodostavat parit, mielellään niin, että parit tuntevat toisiaan ennalta jo jonkin verran. Sitten toinen leikkijöistä järjestää kortit sen mukaan,

mistä arvelee parinsa tykkäävän eniten ja mistä vähiten. Sen jälkeen se, jonka mieltymyksiä on yritetty arvata, järjestää kortit ”oikeaan” järjestykseen ja antaa arvaajalle pisteen jokaisesta oikein arvatusta kortista.

NÄYTELLÄÄN VERBEJÄ

Tähän leikkiin tarvitaan tuokion 010 verbikortit. Jokainen leikkijä nostaa vuorollaan yhden kortin ja näyttää muille kortissa olevaa toimintaa ilman sanoja. Toiset yrittävät arvata, mistä verbistä on kyse.

TEHDÄÄN PANTOMIIMIESITYS TAI STILL-KUVA

Tässä leikissä Toisto-kortteja tarvitaan iso pino. Tehdään ensin osallistujista 3 - 5 hengen ryhmät. Jokainen ryhmä nostaa 3 Toisto-korttia ja suunnittelee pantomiimiesityksen tai still-kuvan, jossa on tavalla tai toisella mukana valittujen korttien sanat. Muut yrittävät arvata, mistä sanoista on kyse.

EVELIINA KORPELA on suomen kielen tohtori ja työskentelee Metropolia AMK:ssa lehtorina. Hän on kehittänyt toiminnallisia ja pelillisiä opetusmenetelmiä maahanmuuttajaryhmille.

Toisto-korttien avulla voi pelata esimerkiksi muistipeliä tai erilaisia arvausleikkejä. Kuva: Kirkon Ulkomaanapu.

TUOKIOIDEN SISÄLLÖT

Alkuperäisistä tuokioista toimittaneet Saara Huilla ja Ninni Lankinen

Toisto-tuokioiden aiheiden valinnassa keskeistä on ollut niiden tarpeellisuus arkipäivässä, viestinnällisyys ja rakenteiden taaja esiintyvyys puheessa. Tuokioissa on lähtökohtana puhuttu yleiskieli, joka voi olla murteellistakin. Jokaisen tuokion osalta kerrotaan seuraavassa kuvaus tuokion sisällöstä sekä annetaan ohjeita tuokion vetämiseen. Moneen tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta ⁷.

00 KUKA SINÄ OLET? MITÄ SINÄ PUHUT?

00 KUKA SINÄ OLET? MITÄ SINÄ PUHUT? -tuokiossa opitaan yksinkertainen esittäytymistapa.

Harjoitellaan lauseita *minä olen, sinä olet, hän on*, sekä *minä puhun*.

Opitaan kysymään *kuka sinä olet, mitä sinä puhut, kuka hän on, mitä hän puhuu?*

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tuokioon on valittu yleiskielen variantit *minä olen, hän on*, mutta halutessaan nämä voi hyvin opettaa myös puhekielisinä. Silloin kannattaa valita se muoto, jota paikkakunnalla eniten käytetään.

Tässä vaiheessa kielen opiskelua riittää tieto siitä variantista, jolla välittömässä kielenkäytöympäristössään tulee ymmärretyksi, kaikkia muita mahdollisia muotoja ei siis ole välttämätöntä esitellä. Tähän tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAKSET (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
00 KUKA SINÄ OLET? MITÄ SINÄ PUHUT?	Esittäytyminen, eri kielet	Esittelysanasto <i>Minä olen, sinä olet, hän on. Kuka sinä olet, kuka hän on?</i> <i>Minä puhun suomea/ englantia/espanjaa/ kurdia/ arabiaa/jne.</i> <i>Mitä sinä puhut, mitä hän puhuu?</i>	Olla- ja puhua -verbien preesens yksikkötaivutus Partitiivi

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

⁷ <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/06/14/finnish-phrases-suomen-kielen-fraaseja>

01 OLETKO OK?

01 OLETKO OK -tuokiassa opitaan -ko/kö-kysymykset voinnin kysymisen avulla:

Onko kaikki ok? On. / Ei ole. Minulla on flunssa.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tähän tuokioon haluttiin funktionaalisen kielenoppimisen hengessä sisällyttää sekä terveydentilaa kuvaavat ilmaukset *Minulla on flunssa/yskä/pääkipu* että muita samaan rakenteeseen istuvia, vointia kuvaavia ilmauksia (*Minulla on nälkä/jano.*). Tähän voi ryhmän etenemistahdista riippuen lisätä sanastoa, esimerkiksi *kylmä, kuuma, kiire*, kunhan pitää huolen, että sanat ovat tarpeeksi konkreettisia kuvien avulla ymmärrettäviksi, ja että uuden opittavan sanaston määrä pysyy kohtuullisena. Tähän tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
01 OLETKO OK?	Voinnin kuvaaminen ja	<i>Onko kaikki ok?</i> <i>On./Ei ole.</i> <i>Minulla on flunssa, yskä, nuha, pääkipu, nälkä, jano.</i> <i>Onko sinulla flunssa?</i>	Vaihtoehtokysymys olla-verbin preesens kielto muoto yksikön 3. persoonassa

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

02 MINULLA ON YSTÄVÄ

02 MINULLA ON YSTÄVÄ -tuokiossa opitaan kuvailemaan ihmistä vaatetuksen ja värien avulla. Opitaan omistusrakenne *minulla on ystävä, ystävällä/hänellä on punainen paita*. Opitaan perusvärit – ainakin *punainen, sininen, vihreä, keltainen, ruskea, musta, valkoinen, violetti*, sekä sanat *tumma ja vaalea*. Harjoitellaan vaatteiden ja asusteiden nimiä: *takki, lakki, paita, housut, haalarit, hame, silmälasit, laukku*. Opitaan tekemään *onko hänellä* -kysymys. Sanasto käydään ensin läpi kuvien avulla, mutta pääosa tuokiosta kuluu vanhan seuraleikin ”mitä tiedät ystävästäni?” muunnelmaan.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tässä tuokiossa on paljon uutta sanastoa, harjoitteluun kannattaa siis käyttää reilusti aikaa. Tähän tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIA (opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
02 MINULLA ON YSTÄVÄ!	Henkilön kuvailu; perusvärit, vaatteet, asusteet	<i>Minulla on...</i> <i>punainen, sininen, vihreä, keltainen, ruskea, musta, valkoinen, violetti, tumma, vaalea/takki, lakki, paita, housut, haalarit, hame, silmlälasit, laukku.</i> <i>Minulla on ystävä, ystävällä/ hänellä on punainen paita.</i> <i>Onko hänellä ruskea tukka?</i> <i>Kyllä on./Ei ole.</i>	Omistusrakenne yksikön 1. ja 3. persoonassa ko/kö-kysymykset Olla-verbin preesens Kielto muoto yksikön 3. persoonassa

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

03 MISSÄ POIKA ON?

03 MISSÄ POIKA ON? -tuokiossa tutustutaan erilaisiin paikkoihin ja harjoitellaan kysymään *missä*.

Opitaan kysymään *missä poika on* ja vastaamaan *poika on koulussa*.

Lisäksi opitaan kysymään *missä sinä olet* ja vastaamaan *minä olen kaupassa*.

Tuokion alussa harjoitellaan paikkojen nimiä kuvien avulla.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tämänkin tuokion voi halutessaan vetää puhekielisenä ja paikkoihin voi lisätä oppijoiden arjessa tärkeitä paikkoja kuvineen. Tähän tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
03 MISSÄ POIKA ON?	Lähiympäristön paikat, Missä-kysymyk- seen vastaaminen	<i>Missä poika on?</i> <i>Poika on koulussa.</i> <i>Missä nainen on?</i> <i>Missä sinä olet?</i> <i>Minä olen torilla/ kirjastossa/apteekissa.</i> <i>Missä hän on?</i> <i>Hän on kaupassa/ bussissa/ leikkipuistossa</i>	Kysymyslause Missä on? Inessiivi

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

04 BUSSILLA KOULUUN!

04 BUSSILLA KOULUUN! -tuokiossa tutustutaan kulkuneuvoihin ja lähiympäristön paikkoihin. Tuokion aikana opitaan ensin kertomaan *minä menen bussilla* ja *hän menee autolla*, ja sitten *minä menen Helsinkiin* ja *hän menee kotiin*. Seuraavaksi opitaan kysymään *millä sinä menet* ja *mihin sinä menet*. Lopuksi elementit voi yhdistää ja sanoa *minä menen kouluun junalla*.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Jos ryhmä etenee hitaasti, voi elementtien yhdistämisen jättää pois tai ottaa käsittelyyn toisella kertaa. Paikkoihin voi tässä tapauksessa lisätä toisella käsittelykerralla muutamia uusia paikkoja. Tähän tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAKSET (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
04 BUSSILLA KOULUUN!	Lähiympäristön paikat, Missä-kysymyksen vastaaminen	<i>Bussi, juna, metro, auto, pyörä, koti, koulu, Helsinki.</i> <i>Minä menen bussilla, hän menee autolla.</i> <i>Minä kävelen, hän kävelee.</i> <i>Minä menen Helsinkiin, hän menee kotiin.</i> <i>Millä sinä menet?</i> <i>Mihin sinä menet?</i> <i>Minä menen junalla kouluun.</i>	Mennä-verbin preesens yksikön 1-3. persoonassa Illatiivi Adessiivi

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

05 PALJONKO KELLO ON?

05 PALJONKO KELLO ON? -tuokiossa opetellaan kellonajan kysymistä ja vastaamista. Ensin opetellaan kysymys *Paljonko kello on?*, numerot 1–12 ja vastaaminen *Kello on yksi/kaksi jne.* Tämän jälkeen kellonaikoihin lisätään *puoli-*, *vaille-* ja *yli-*ilmaukset. Lisäksi opetellaan kysymään *Moneltako ruoka/kurssi on?*

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tämän tuokion aikana opitaan sanomaan kellon olevan vain *tasan* tai *puoli*. Koska tuokiossa esitellään myös numerot 1–12, samaan tuokioon ei haluttu ottaa liikaa uutta asiaa. Mikään ei kuitenkaan estä käsittelemästä tämän tuokion jälkeen muutkin kellonajat tutuksi käyneen kellotaulusysteemin avulla. Tässä tapauksessa toinen kellotuokio kannattaa aloittaa kertaamalla puolikkaat ja tasatunnit. Tässä tuokiossa vastataan yksinkertaisuuden nimissä kellonaikakysymykseen aina perusmuodossa: *Oppitunti on kello viisi* (ei: *viideltä*). Ykköstuokiossa 1.05 jatketaan kellonaikateemaa, sen voi myös halutessaan käsitellä heti tuokion 05 jälkeen. Tuokioon 05 löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
05 PALJONKO KELLO ON?	Numerot, kellonajan kertominen ja kysyminen	Numerot 1–12 <i>Paljonko kello on?</i> <i>Kello on yksi/kaksi jne.</i> <i>Puoli-, vaille-, yli-</i> <i>Moneltako ruoka/oppitunti/ tapaaminen/konsertti/lähtö/ kahvitauko/sauna/tanssitun- ti/herätys/kokous on?</i>	-ko/kö-kysymykset

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

06 OSTAN KAKSI LEIPÄÄ!

06 OSTAN KAKSI LEIPÄÄ! -tuokiossa tutustutaan numeroihin ja ruokasanoihin. Tuokion aikana harjoitellaan niiden käyttöä lauseyhteydessä, jolloin sanojen muoto saattaa vaihdella.

Ensisijaisesti keskitytään pyytämiseen, kuten *saanko (yhden) leivän, saanko kaksi teetä, saanko kolme omenaa*. Tällöin tulevat opeteltua myös myös kohteliaisuussanat: *kiitos* ja *ole hyvä*. Lisäksi voidaan harjoitella muodostamaan samanrakenteisia lauseita yhdistämällä numerot ja ruokasanat muihinkin verbeihin, kuten *ostan, syön, juon; ostan kaksi banaania, syön kolme perunaa, juon kahvia*.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Vaikka tuokiossa objektin sija vaihtelee (*Saanko leivän / kolme omenaa*), asiaa ei analysoida tai selitetä sen kummemmin. Myöskään konditionaalia (*Ottaisin neljä tomaattia*) ei tarkoituksella pureta osiin. Kuten muuallakin Toistossa, uudet kielioppiasiat opitaan fraaseina ja mallin mukaan. Tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
06 OSTAN KAKSI LEIPÄÄ!	Pyytäminen. Kohteliaisuus- sanat. Numerot, ruokasanat	Numerot 1–6 <i>Sitruuna, banaani, omena, tomaatti, peruna, kahvi, tee, kala, sipuli, appelsiini, kananmuna, leipä, juusto, pulla, jäätelö, kurkku</i> <i>Saanko (yhden) leivän, saanko kaksi teetä, saanko kolme omenaa?</i> <i>Kiitos. Ole hyvä.</i> <i>ostan, syön, juon, ostan kaksi banaania, syön kolme perunaa, juon kahvia.</i>	Numerot 1–6 Objektin sija Konditionaali

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

07 MAANANTAINA SATAA VETTÄ

07 MAANANTAINA SATAA VETTÄ -tuokiossa opitaan säätiloja ja viikonpäivät.

Tuokion aikana opitaan Suomen tavallisia säätiloja,

kuten *sataa lunta* ja *aurinko paistaa*, sekä opitaan viikonpäivät.

Opetellaan kysymään viikon sää jokaisena päivänä, kuten *millainen sää maanantaina on* tai *millainen sää tiistaina on*? Opetellaan vastaamaan kysytyyn kysymykseen, esim. *maanantaina sataa lunta* tai *tiistaina aurinko paistaa*.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Säätuokiota saa helposti elävöitettyä rekvisiitilla. Varaa siis mukaasi kaulahuivi, pipo, sateenvarjo, hellehattu, aurinkolasit jne. ja kannusta myös oppijoita käyttämään niitä tuokion aikana.

Sääsanastoa voi myös arvuutella rekvisiitan ja pantomiimiesitysten avulla.

Tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
07 MAANANTAINA SATAA VETTÄ	Sää	<i>Sataa vettä, sataa lunta, aurinko paistaa, on pilvistä.</i> <i>Millainen sää on?</i> <i>Sää on...</i> <i>Viikonpäivät</i> <i>Keskiviikkona on pilvistä.</i>	Kysymyslause

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

08 TÄSSÄ ON MINUN PERHE

08 TÄSSÄ ON MINUN PERHE -tuokiossa tutustutaan perhesanoihin. Tuokion aikana opitaan kertomaan: *minä olen lapsi ja hän on äiti*. Lisäksi opitaan kysymään *kuka hän on* ja vastaamaan *hän on minun äiti* tai *hän on minun tyttö*.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tässä tuokiossa on tietoisesti päädytty jättämään omistusliite pois *perhe*-sanan lopusta ja käyttämään puhekielessä huomattavasti yleisempää muotoa *minun/mun perhe*. Omistusliitteen oppiminen on oleellista, mutta vasta paljon myöhäisemmässä kielenopiskelun vaiheessa ja erityisesti tekstin tuottamiseen keskittyttäessä. Tämän tuokion kohdalla on muistettava, että osalle opiskelijoista perheteema voi aiheuttaa monenlaisia tunteita ja siihen voi sisältyä raskaitakin kokemuksia. Siksi tuokion voi rakentaa halutessaan niin, ettei oppijoiden tarvitse kertoa omasta perheestään missään vaiheessa. Tähän voi ohjata esimerkiksi leikkaamalla erilaisten perheiden kuvia lehdistä, jolloin esiteltävä perhe on selkeästi joku muu kuin oma. Myös *minun äiti* -rakenteen käsittelyn voi jättää pois. Tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAKSET (opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
08 TÄSSÄ ON MINUN PERHE	Perhe	<i>Perhesanastoa</i> <i>Kuka hän on?</i> <i>Hän on...</i> <i>Minun äiti, minun isä.</i>	Kysymyslause Genetiivi

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

09 TULE TÄNNE!

09 TULE TÄNNE! -tuokiossa opiskellaan tulla- ja mennä-verbien käyttöä *tänne-*, *tuonne-* ja *sinne-*sanojen kanssa. Tuokiossa opitaan kehotukset, kuten *tule tänne*, *mene tuonne* ja *mene sinne*. Lisäksi opitaan vastaamaan näihin kehotuksiin myöntävästi *joo, minä tulen* ja *joo, minä menen*. Harjoitus on toiminnallinen ja osallistujat pääsevät liikkumaan paikasta toiseen sekä matkustamaan kuvitteellisesti eri kaupunkeihin. Näin tulee opittua myös muutaman suomalaisen kaupungin nimet ja harjoiteltua hieman kartanlukutaitoa.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tässä tuokiossa oppijoilta vaaditaan hiukan lukutaitoa, koska kaupunkien nimet on kirjoitettu kortteihin ja kyltteihin. Lukutaidottomia oppijoita silmälläpitäen kaupunkien nimet on kuitenkin värikoodattu erivärisillä taustoilla. Tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
09 TULE TÄNNE!	Suomalaiset kaupungit	Kaupunkien nimiä. <i>Tule tänne.</i> <i>Mene tuonne.</i> <i>Mene sinne.</i> <i>Minä tulen.</i> <i>Minä menen.</i>	Tulla ja mennä -verbit ja niihin liittyvät proadverbit Imperatiivi

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

010 MINÄ TYKKÄÄN TANSSIA

010 MINÄ TYKKÄÄN TANSSIA -tuokiossa opitaan kertomaan, minkä tekemisestä tykkää ja minkä tekemisestä ei tykkää. Opitaan myös kysymään *tykkäätkö sinä* sekä vastaamaan *joo, tykkään* ja *en tykkää*. Opitaan joidenkin verbien perusmuodot, kuten *lukea, piirtää, opiskella, tehdä ruokaa, siivota, pelata, uida, juosta, tanssia, laulaa, soittaa, ajaa* ja *pyöräillä*.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tykätä-verbi on valittu tuokioon paitsi tavallisuutensa, myös helpon verbikumppaninsa takia (*tykkään tanssia*). Pitää-verbi on puheessa harvinaisempi ja sen seuralainen pidempi ja monimutkaisempi (*pidän tanssimisesta*). Tässä tuokiossa kielioppaan kannattaa irrotella ja näytellä verbejä rohkeasti. Jokaiseen uuteen verbiin voi yhdistää liikkeen ja helpottaa näin uuden sanan painumista mieleen.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAKAT (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
010 MINÄ TYKKÄÄN TANSSIA	Verbit. Minä tykkään -rak- enne.	Tykätä-verbi: <i>minä tykkään,</i> <i>tykkäätkö sinä?</i> <i>Tykkään/en tykkää.</i>	Verbi+verbi Verbien perusmuo- toja

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

011A MITÄ KEITTIÖSSÄ ON?

011A MITÄ KEITTIÖSSÄ ON? -tuokiassa opitaan huoneita ja huonekaluja. Harjoitellaan kysymään ja kertomaan, mitä huonekaluja missäkin huoneessa on.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tätä tuokiota kielioppaiden kannattaa muokata sellaiseen suuntaan, joka kunkin ryhmän elinpiiriin parhaiten soveltuu. Esimerkiksi vastaanottokeskuksessa tarpeellisia sanoja (ja kuvia) voi tarpeen mukaan lisätä tuokioon.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIA (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
011A MITÄ KEITTIÖSSÄ ON?	Tuokion 011B sisartuokio. Koti ja huonekalut.	Huoneita: <i>eteinen, keittiö, olohuone, makuuhuone, lastenhuone, sauna, kylpyhuone, vessa</i> Huonekaluja: <i>pöytä, tuoli, hella, jääkaappi, sohva, televisio, nojatuoli, matto, taulu, lipasto, lamppu, kasvi, vaatekaappi, sänky, jne.</i> Mitä olohuoneessa on? <i>Olohuoneessa on sohva.</i>	Eksistentiaalilause

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

011B MITÄ KEITTIÖSSÄ TEHDÄÄN?

011B MITÄ KEITTIÖSSÄ TEHDÄÄN? -tuokiossa opitaan huoneiden nimet ja harjoitellaan verbin passiivimuotoa *syödään, leikitään, siivotaan*. Opitaan sanomaan keittiössä *syödään* ja lastenhuoneessa *leikitään*.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tykätä-verbi on valittu tuokioon paitsi tavallisuutensa, myös helpon verbikumppaninsa takia (*tykkään tanssia*). Pitää-verbi on puheessa harvinaisempi ja sen seuralainen pidempi ja monimutkaisempi (*pidän tanssimisesta*). Tässä tuokiossa kielioppaan kannattaa irrotella ja näytellä verbejä rohkeasti. Jokaiseen uuteen verbiin voi yhdistää liikkeen ja helpottaa näin uuden sanan painumista mieleen. Tätäkin tuokiota kannattaa muokata ryhmälle sopivaksi.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
011B MITÄ KEITTIÖSSÄ TEHDÄÄN?	Tuokion 011A sisartuokio. Koti ja huonekalut.	Huoneita Kotitöihin liittyviä passiivimuotoisia verbejä: <i>keittiössä laitetaan ruokaa, syödään ja tiskataan jne.</i> <i>Mitä olohuoneessa tehdään?</i> <i>Olohuoneessa katsotaan televisiota.</i> <i>Missä siivotaan?</i> <i>Keittiössä, olohuoneessa, kylpyhuoneessa ja eteisessä.</i>	Passiivi Inessiivi

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

012 MINUN KÄSI ON KIPEÄ

012 MINUN KÄSI ON KIPEÄ -tuokiossa opetellaan kehonosien nimiä.
Opitaan myös kertomaan, mikä paikka on kipeänä ja kysymään, *mikä hätänä?*

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tähän tuokioon voi yhdistää halutessaan helposti laululeikkejä
(esimerkiksi *Pää, olkapää, peppu* ja *Missä on peukalo?*).

Tuokiossa voi myös yhdistellä Oletko ok? -tuokion asioita.

Tähän tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
012 MINUN KÄSI ON KIPEÄ	Kehonosat ja sairastaminen	Kehonosat: <i>jalka, käsi, selkä, rinta, kaula, pää.</i> <i>Minun selkä on kipeä.</i> <i>Minun lapsen vatsa on kipeä.</i> <i>Mikä hätänä?</i>	Genetiivirakenne

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

013 MINÄ OLEN ILOINEN

013 MINÄ OLEN ILOINEN -tuokiossa opitaan tunnesanoja. Opitaan myös kysymään *Miltä sinusta tuntuu? Oletko surullinen?* ja kertomaan oma tunnetila.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tätä tuokiota on helppoa muokata ja kasvattaa. Esimerkiksi emoji, lehdistä leikatut kuvat ja valmiit tunnetilakortit voivat elävöittää tuokiota. Kyseisen tuokion käsikirjoituksesta löytyy monta erilaista tapaa harjoitella sanastoa, niitä voi myös soveltaa muiden tuokioiden käsittelyyn. Tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIA (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
013 MINÄ OLEN ILOINEN	Tunteet ja niistä kertominen	Tunnesanastoa: <i>iloinen, surullinen, vihainen, väsynyt, rakastunut, kipeä.</i> <i>Minä olen... Hän on...</i> <i>Miltä sinusta tuntuu?</i> <i>Minä olen väsynyt.</i> <i>Oletko kipeä?</i> <i>Joo, olen./En ole.</i>	Predikatiivilause Olla-verbin taivutus yksikön 1. ja 3. persoonassa

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

014 KÄÄNNY VASEMMALLE

014 KÄÄNNY VASEMMALLE -tuokiossa opitaan kysymään ja neuvomaan tietä. Opitaan suuntia: *oikealle, vasemmalle* sekä antamaan ohjeita tien kysyjälle, kuten *jatka suoraan ja posti on lähellä*.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tätä tuokiota on helppoa toiminnallistaa monin tavoin. Ryhmä voi esimerkiksi liikkua rakennuksessa toisen opiskelijan ohjeiden mukaan, suunnistaa eri tiloissa etsimässä kielioppaan piilottamia vihjeitä tai liikkua kaupungilla koittaen löytää maamerkkejä kielioppaan ohjeiden mukaisesti. Ryhmää voi myös kannustaa kysymään tietä kirjastoon tai postiin satunnaiselta vastaantulijalta. Tässä voi auttaa, jos tehtävän saa toteuttaa yhdessä parin kanssa. Tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
014 KÄÄNNY VASEMMALLE	Tien neuvominen ja kysyminen, suunnat.	<i>Anteeksi, missä on posti/ pankki/ruokakauppa?</i> <i>Jatka/mene suoraan.</i> <i>Käänny oikealle/vasemmalle.</i> <i>Kirjasto/posti/R-kioski/ ruokakauppa on oikealla/ vasemmalla/lähellä/ kaukana.</i>	Passiivi Inessiivi

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

015 SEURAAVA ASIAKAS

015 SEURAAVA ASIAKAS -tuokiossa opitaan asioimaan ruokakaupassa. Tuokiossa kysytään, *kenen vuoro on* ja ostetaan erilaisia tuotteita lihatiskiltä. Harjoitellaan isoja lukusanoja ja pyydetään myyjältä *Saanko 500 grammaa jauhelihaa?* Opitaan myös kysymään, *mitä tuo on?* ja vastaamaan, *se on kalaa*.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tässä tuokiossa on paljon asiaa. Osa siitä on tuttua jo aiemmista tuokioista (numerot, osa ruokasanastosta), mutta asiointitilanne vaatii hiukan kehystämistä esimerkiksi rekvisiitan tai kuvien avulla auetakseen oppijoille. Tähänkin tuokion löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta. Yle Oppimisen Asiointisuomea-sarjan sivuilta löytyy lisäksi edistyneemmille oppijoille suunnattu, kaupan tiskillä asiointiin keskittyvä video, joka sisältää myös tuokiosta 015 tuttuja elementtejä.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAT (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
015 SEURAAVA ASIAKAS	Asiointi kaupan lihatiskillä	<i>Kenen vuoro? Täällä!</i> Lukusanat <i>Vuoronumero, asiakas, seuraava</i> Ruokasanastoa: <i>kala, muikku, lohi, kana, naudanliha, naudanjauhe-liha, juusto, "tuo tuossa"</i> <i>Mitä tuo on? Se on kalaa. 500 grammaa, yksi kilo</i> <i>Saanko kalaa/naudanlihaa/ tuota?</i> <i>Paljonko laitetaan?</i>	Partitiivi numeron kanssa

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

016 YKS PUNAINEN MALLU, KIITOS!

016 YKS PUNAINEN MALLU, KIITOS! -tuokiossa opitaan ostamaan tupakkaa marketissa ja kioskillä. Opitaan tupakkamerkkien puhekielisiä nimiä ja viestimään erehdyksestä tupakkamerkin valinnassa. Opitaan myös numerot 1–9.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tämä tuokio on syntynyt vastauksena Toisto-ryhmien toiveisiin. Tupakan ostaminen on monelle usein toistuva toimitus, ja markettien salamyhkäinen numerokoodijärjestelmä saattaa herättää tulijassa hämmennystä. Tätä tuokiota ei ole mitenkään välttämätöntä käsitellä, ellei ryhmäläisillä ole sille tarvetta. Ryhmän voi myös jakaa kahteen pienryhmään, joista toisessa käydään läpi tämä ja toisessa jokin toinen tuokio.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
016 YKS PUNAINEN MALLU, KIITOS!	Tupakan ostaminen kioskillä ja marketissa	Tupakkamerkit, puhekieliset nimet niille. Värejä <i>Mikä numero on X? Kiitos.</i> Erehdyksestä viestiminen: <i>Oho, nyt tuli väärä.</i> Numerot 1–9	Passiivi Inessiivi

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

1.01 MOI MITÄ KUULUU?

1.01 MOI MITÄ KUULUU? -tuokio on kertaustuokio, sen avulla voidaan kerrata tuokioissa 013 ja 01 käsiteltyjä asioita. Tässä tuokiossa tervehditään, jutustellaan, kysytään ja kerrotaan kuulumisia. Kysytään, *mitä kuuluu* ja vastataan: *kiitos, ihan hyvää tai ei kovin hyvää, minulla on flunssa*. Samalla päästään palauttamaan mieliin tunnesanasto ja omasta voinnista kertomisen keinot. Opitaan myös toivotuksia: *hauskaa päivää, hyvää jatkoa ja nähdään taas!*

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tuokioiden 013 ja 01 materiaalit kannattaa pitää saapuvilla tuokiota 1.01 käsiteltäessä, samoin tarvitaan rekvisiittaa ja draama-asennetta. Tämä tuokio syntyi tarpeesta oppia jutustelua, kuulumisten kyselyä, toivotuksia, tervehdyksiä ja pientä *small talkia*.

Tähän tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
1.01 MOI MITÄ KUULUU?	Kertaustuokio, joka rakentuu tuokioiden 013 ja 01 päälle. Tervehdykset, jutustelu ja kuulumisten kysyminen ja kertominen	Tunnesanaston ja voinnista kertomisen kertaus. <i>Huomenta! Päivää! Iltaa!</i> <i>Terve! Moi! Hei!</i> <i>Mitä kuuluu?</i> <i>Kiitos hyvää./Than hyvää./</i> <i>Ei kovin hyvää./Minulla on flunssa./Huonoa.</i> <i>Entä sulle?</i>	Predikatiivilause

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

1.02 MINULLA ON HYVÄ PUHELIN

1.02 MINULLA ON HYVÄ PUHELIN -tuokio rakentuu 02 Minulla on ystävä -tuokion jatkeeksi.

Minulla on hyvä puhelin -tuokiossa jatketaan omistusrakenteen harjoittelua.

Harjoitellaan kertomaan, mitä minulla on ja mitä meillä on. Opitaan myös kysymään kenellä on. Tuokion aikana opitaan tavallisia substantiiveja ja adjektiiveja ja harjoitellaan niiden käyttöä omistusrakenteen yhteydessä.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tuokiota voi tarvittaessa lihottaa muullakin adjektiivien harjoittelulla.

Tähän tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
1.02 MINULLA ON HYVÄ PUHELIN	Omistamisesta kertominen	<i>Minulla on, meillä on</i> <i>Kenellä on?</i> <i>Paljon, vähän</i> Uusia esineiden ja tavaroiden nimiä: <i>puhelin, auto, tietokone, lompakko...</i> Adjektiiveja: <i>pieni, iso, hyvä, huono</i>	Omistusrakenne (yksikön ja monikon 1. persoonassa sekä kysymyslauseessa) Adjektiiveja

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

1.03 ANTEEKSI, MISSÄ ON PULLONPALAUTUS?

1.03 ANTEEKSI, MISSÄ ON PULLONPALAUTUS? -tuokiossa opitaan pyytämään apua ruokakaupassa sekä opitaan lisää ruokasanoja ja kauppasanoja. Opitaan myös kertomaan, missä eri tuotteet kaupassa sijaitsevat ja näin neuvomaan kysyjää.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tuokio rakentuu löyhästi tuokion 03 päälle. Tähän tuokioon voi käydä ottamassa kuvia lähikaupan pullonpalautusautomaatista, leipähyllystä jne. Tässäkin tuokiossa on aika paljon asiaa, uutena rakenneasiana opitaan myös muutamia postpositioita, kuten *kassan luona* ja *hedelmähyllyn vieressä*. Näiden harjoitteluun sopii mainiosti monenlainen toiminnallisuus, esimerkiksi esineen siirtäminen parin kanssa eri paikkoihin ja sen sijainnin kysyminen parilta (*Missä hattu on? Tuolin takana*). Tähän tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta (nimellä *Tarvitsen hammastahnaa*).

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
1.03 ANTEEKSI, MISSÄ ON PULLONPALAUTUS?	Tämä tuokio rakentuu tuokion 03 päälle. Neuvon kysyminen kaupassa	Kauppasanastoa: <i>ruokakauppa, myyjä, kassajono, kauppakassi, pullonpalautus...</i> <i>Anteeksi, tiedätkö missä on suola?</i> <i>Kassan luona, leipähyllyn takana.</i>	Predikatiivilause

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

1.04 MENEKÖ TÄMÄ BUSSI OULUUN?

1.04 MENEKÖ TÄMÄ BUSSI OULUUN? -tuokiossa opitaan asioimaan bussissa. Harjoitellaan bussilla matkustaessa tarvittavaa sanastoa, opitaan kysymään kuljettajalta bussin määränpäättä ja vastaamaan kysymykseen *Meneekö tämä bussi Kemiin?*

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tuokio 1.04 on niin sanottu toiminnallinen teippituokio, joka vaatii kielioppaalta hiukan etukäteisvalmisteluja. Maalarinteipillä tehdään lattiaan summittainen Suomen kartta, jonka avulla bussissa asioimista harjoitellaan. Kielioppaan kannattaa myös etukäteen tulostaa värikuvia suomalaisista kaupungeista ja lähiseutujen paikoista. Kuva on havainnoillisempi kuin pelkkä teksti, etenkin jos ryhmässä on luku- ja kirjoitustaidottomia oppijoita. Tuokiosta saa käsikirjoituksen vinkeillä räätälöityä tarvittaessa pidemmän ja edistyneemmille oppijoille paremmin sopivan. Tähän tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
1.04 MENEKÖ TÄMÄ BUSSI OULUUN?	Tämä tuokio rakentuu tuokioiden 03, 04 ja 09 päälle. Julkisilla liikennevälineillä kulkeminen, neuvon kysyminen.	<i>Paljonko kello on? Kello on yksitoista.</i> <i>Mihin sinä menet kello kaksi? Kello kaksi minä menen kurssille/kahville/syömään.</i> <i>Mihin aikaan sinä menet kurssille? Minä menen kurssille kello kaksi.</i>	Illatiivi ja maan-infinitiivi mennä-verbin kanssa

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

1.06 MITÄ TÄMÄ MAKSAA?

1.06 MITÄ TÄMÄ MAKSAA?-tuokiossa opitaan tiedustelemaan vaatteiden ja asusteiden hintoja kysymällä, *mitä tämä maksaa* tai *mitä hattu maksaa*. Opitaan vastaamaan: *se maksaa kaksitoista euroa*. Opitaan numerot 1–20, 50 ja 100. Opitaan myös sanat *euro, vitonen, kymppi, kakskymppiä, viiskymppiä ja satanen*.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tuokio rakentuu tuokion 06 Ostan kaksi leipää päälle (numerot 1–6).

Tuokio toimii myös tuokion 05 Paljonko kello on? (numerot 1–12) ja tuokion 02 Minulla on ystävä (vaatesanasto) jatkeeksi.

Tähän tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAKAT (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
1.06 MITÄ TÄMÄ MAKSAA?	Tämä tuokio rakentuu tuokion 06 päälle. Hinnan kysyminen, isot tasaluvut.	Numerot 1–20, 50, 100. Puhekielistä rahasanastoa: <i>kymppi, vitonen...</i> Vaatesanastoa: <i>hattu, takki, housut, laukku...</i> <i>Mitä tämä maksaa?</i> <i>Mitä kahvi maksaa?</i> <i>Se maksaa kaksi euroa.</i>	Partitiivi numeron kanssa Kysymyslause

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

1.07A KEVÄÄLLÄ PAISTAA AURINKO

1.07A KEVÄÄLLÄ PAISTAA AURINKO -tuokiossa opitaan vuodenajat ja kuukaudet. Harjoitellaan ja kerrataan sääsanastoa.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tämä tuokio rakentuu 07 Maanantaina sataa vettä -tuokion päälle, ja on rinnakkainen tuokiolle 1.07B. Tuokio vaatii etukäteisvalmisteluja, kielioppaan pitäisi piirtää tai askarrella vuodenaikaympyrä käsikirjoituksen ohjeiden mukaan sekä tulostaa tai hankkia kuvia eri vuodenajoista. Kuukausien opetteleminen vaatii paljon toistoa ja niihin voi huoletta palata monta kertaa varsinaisen käsittelyn jälkeenkin. Tähän tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
1.07A KEVÄÄLLÄ PAISTAA AURINKO	Tämä tuokio rakentuu tuokion 07 päälle ja on sisartuokio 1.07B:lle. Vuodenajoista ja säästä kertominen, kuukaudet.	Vuodenajat Kuukaudet Sääsanasto	Kysymyslause

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

1.07B OLEN SYNTYNYT TAMMIKUUSSA

1.07B OLEN SYNTYNYT TAMMIKUUSSA -tuokio rakentuu 07 Maanantaina sataa vettä -tuokion päälle, ja on rinnakkainen 1.07A:lle. Tässä tuokiossa kerrataan vuodenajat ja kuukaudet sekä opitaan kertomaan oma syntymäkuukausi. Opitaan myös kysymään toisen syntymäkuukautta.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tuokiossa käytetään samoja materiaaleja kuin 1.07A:ssa. Tähän tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
1.07B OLEN SYNTYNYT TAMMIKUUSSA	Tämä tuokio rakentuu tuokion 07 päälle ja on sisartuokio 1.07A:lle. Vuodenajoista ja säästä kertominen, oman syntymäkuukauden kertominen.	Vuodenajat Kuukaudet <i>Milloin sinä olet syntynyt?</i> <i>Minä olen syntynyt kesäkuussa.</i>	Perfekti

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

1.09A MENNÄÄN JUNALLA

1.09A MENNÄÄN JUNALLA -tuokiossa opitaan ostamaan junalippu ja kysymään *Miltä raiteelta juna lähtee?* Opitaan lisäksi sanat *asema, raide, juna lähtee, lippu, juna saapuu, lipunmyynti, lipunmyyjä* ja raiteiden numerot.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tämä tuokio rakentuu löyhästi 09 Tule tänne -tuokion päälle, ja on rinnakkainen bussituokiolle 1.09B. Tuokio on niin sanottu toiminnallinen teippituokio, ja vaatii siten kielioppaalta etukäteisvalmisteluja ja ison rullan maalarinteippiä.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
1.09A MENNÄÄN JUNALLA	<p>Tämä toiminnallinen teippituokio rakentuu tuokion 09 päälle ja on sisartuokio 1.09B:lle.</p> <p>Matkalipun ostaminen ja neuvon kysymisen juna-asemalla.</p>	<p><i>Yksi lippu Tampereelle, kiitos.</i> <i>Miltä raiteelta juna lähtee?</i> <i>Juna (Tampereelle) lähtee raiteelta kaksi.</i> <i>Juna (Tampereelta) saapuu raiteelle kaksi.</i> <i>Lippu (Tampereelle) maksaa kaksi euroa.</i> <i>(Tässä) lippu, ole hyvä.</i> <i>Hyvää matkaa!</i></p> <p>Juna-asemasanastoa: <i>asema, raide, juna, lähtee, saapuu, lippu, maksaa...</i></p>	<p>Kysymyslause</p> <p>Partitiivi numeron kanssa</p>

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

1.09B MENNÄÄN BUSSILLA

1.09B MENNÄÄN BUSSILLA -tuokiossa opitaan matkustamaan lähiliikenteen bussilla. Opitaan sanat *bussi, bussikuski, matkustaja, lippu* ja *lipuntarkastus*. Lisäksi opitaan sanomaan *Yksi Helsingin-lippu kiitos, Se maksaa viisi euroa ja Anteeksi, jään seuraavalla*.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tämä tuokio rakentuu löyhästi 09 Tule tänne -tuokion päälle, ja on rinnakkainen tuokiolle 1.09A, jossa matkustetaan junalla. Tuokio on niin sanottu toiminnallinen teippituokio, ja vaatii siten kielioppaalta etukäteisvalmisteluja ja maalarinteippiä.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
1.09B MENNÄÄN BUSSILLA	Tämä toiminnallinen teippituokio rakentuu tuokion 09 päälle ja on sisartuokio 1.09A:lle. Matkalipun ostaminen bussissa.	Bussisanastoa: <i>bussi, bussikuski, matkustaja, lippu, lipuntarkastus...</i> <i>Yksi Helsingin/Vantaan lippu, kiitos.</i> <i>Se maksaa viisi euroa.</i> <i>Anteeksi, jään seuraavalla.</i>	Partitiivi numeron kanssa

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

1.10A MISTÄ SINÄ TYKKÄÄT?

1.10A MISTÄ SINÄ TYKKÄÄT? -tuokiossa opitaan lisää ruokasanoja ja kysymään, *Mistä sinä tykkäät?* ja *Mistä sinä et tykkää?* sekä vastaamaan *Minä tykkään salaattista* tai *Minä en tykkää pizzasta*.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tämä tuokio rakentuu tuokioiden 010 Minä tykkään tanssia ja 06 Ostan kaksi leipää päälle. Tuokio on rinnakkainen 1.10B:lle. Kielioppaan kannattaa etsiä netistä kuvia ruokalajeista tai ottaa itse kuvia niistä ja tulostaa ne tuokion opetuskuviksi. Käsiteltävää sanastoa voi kasvattaa loputtomiin, tosin silloin tuokio kannattaa jakaa useammaksi kokonaisuudeksi. Tähän tuokioon löytyy kertausvideo Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIA (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
1.10A MISTÄ SINÄ TYKKÄÄT?	Tämä tuokio rakentuu tuokio 010 päälle ja on sisartuokio 1.10B:lle. Lempiruuasta kertominen.	Ruokasanastoa: <i>wokki, kalapuikot, puuro, riisi, kana, viini...</i> <i>Mistä sinä tykkäät? Minä tykkään wokista ja kanasta.</i> <i>Mistä sinä et tykkää?</i> <i>Minä en tykkää riisistä ja kalapuikoista.</i>	Tykätä-verbin taivutus positiivisessa ja negatiivisessa lauseessa

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

1.10B MITÄ SINÄ HALUAT?

1.10B MITÄ SINÄ HALUAT? -tuokiossa opitaan lisää ruokasanoja ja kysymään, *Mitä sinä haluat?* ja *Mitä sinä et halua?* sekä vastaamaan *Minä haluan kalapuikkoja* tai *Minä en halua puuroa*.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tämä tuokio rakentuu tuokioiden 010 Minä tykkään tanssia ja 06 Ostan kaksi leipää päälle. Tuokio on rinnakkainen 1.10A:lle. Kielioppaan kannattaa etsiä netistä kuvia ruokalajeista tai ottaa itse kuvia niistä ja tulostaa ne tuokion opetuskuviksi. Ruokalajin tunnistettavuuteen kannattaa kiinnittää erityistä huomiota, siksi valokuvat ovat suositeltavia. Käsiteltävää sanastoa voi kasvattaa loputtomiin, tosin silloin tuokio kannattaa jakaa useammaksi kokonaisuudeksi. Tähän tuokioon sopiva kertausvideo löytyy Yle Oppimisen sivuilta.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIA (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
1.10B MITÄ SINÄ HALUAT?	Tämä tuokio rakentuu tuokio 010 päälle ja on sisartuokio 1.10A:lle. Valitseminen.	Ruokasanastoa: <i>hampurilainen, pitsa, pasta, voileipä...</i> <i>Mitä sinä haluat?</i> <i>Minä haluan...</i> <i>Mitä sinä et halua?</i> <i>Minä en halua..</i>	Haluta-verbin taivutus positiivisessa ja negatiivisessa lauseessa Objektin sijan valinta pos./neg. lauseessa

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

1.14 ANTEEKSI, MISSÄ ON VAATEKAUPPA?

1.14 ANTEEKSI, MISSÄ ON VAATEKAUPPA -tuokiossa ollaan kauppakeskuksessa.

Opitaan kysymään *Anteeksi, missä on vaatekauppa?* ja vastaamaan *Vaatekauppa on toisessa kerroksessa*. Tuokiossa opitaan myös kauppakeskussanastoa.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tämä tuokio rakentuu 014 Käännä vasemmalle -tuokion päälle. Tuokiossa tulee paljon uutta sanastoa, joten sen rauhalliseen harjoitteluun kannattaa käyttää aikaa. Tuokio on yksi teippituokioista, sen valmisteluun pitää siis varata aikaa ja maalarinteippiä.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIA (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
1.14 ANTEEKSI, MISSÄ ON VAATEKAUPPA?	Kauppakeskuk- sessa asioiminen ja neuvon kysyminen.	Kauppakeskussanastoa: <i>liukuportaat, hissi, kerros, pankkiautomaatti, ravintola...</i> <i>Anteeksi, missä on kampaamo?</i> <i>Kampaamo on toisessa kerroksessa.</i>	Järjestyslukujen taivuttaminen inessiivissä

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

KIRJASTO1 KIRJASTOSSA MINÄ VOIN LUKEA

KIRJASTO1 KIRJASTOSSA MINÄ VOIN LUKEA -tuokio tutustuttaa kirjastoon. Tuokiossa harjoitellaan kirjastosanastoa sekä erilaisia kirjastossa tarvittavia dialogeja.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tuokion tarkoituksena on oppia, mikä on kirjasto, mitä kirjastossa voi tehdä sekä oppia kirjastoasioimisessa tarvittavaa, mahdollisimman yksinkertaista sanastoa ja ilmauksia. Kirjastotuokio on toiminnallinen kirjaston esittelytuokio: vetäjä johdattaa oppijat kirjaston eri osastoille ja esittelee kirjaston mahdollisuuksia oppijan itsensä näkökulmasta käsin, minä-muodossa. Oppija saa itse harjoitella kirjaston asiointitilanteita vetäjän ja avustajan sekä tuokioihin kuuluvan rekvisiitan tuella. Tuokiota voi käyttää kirjastovierailulla tai sen voi käydä läpi tunnilla kirjaston ulkopuolella.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
KIRJASTO1 KIRJASTOSSA MINÄ VOIN LUKEA	Kirjastossa asioiminen	<p><i>kirja, suomen kielen kirja, lastenkirja, lehti, cd, dvd</i></p> <p><i>Kirjastossa minä voin lukea kirjan. Minä voin lukea kirjan arabiaksi/kurdiksi jne. Minä voin lukea lehden/lastenkirjan.</i></p> <p><i>Minä voin kysyä neuvoa/ saada kirjastokortin/olla/ oppia suomea/ladata kännykkää. Voinko saada kirjastokortin? Maksaako se?</i></p> <p>Lisäsanasto, jos otetaan lainaamisen harjoittelu mukaan tuokioon:</p> <p><i>Voinko lainata kirjan/cd:n/ dvd:n/lehden?</i></p> <p><i>Minä palautan kirjan/cd:n/ dvd:n/lehden.</i></p>	<p>Voi tehdä -rakenne</p> <p>Totaaliobjekti</p> <p>Translatiivi</p>

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

KIRJASTO2 VOINKO SAADA KIRJASTOKORTIN?

KIRJASTO2 VOINKO SAADA KIRJASTOKORTIN? -tuokio tutustuttaa erilaisiin kirjaston toimintoihin. Siinä harjoitellaan kirjastosanastoa sekä erilaisia kirjastossa tarvittavia dialogeja.

OHJEITA KIELIOPPAALLE:

Tuokiota voi käyttää kirjastovierailulla tai sen voi käydä läpi tunnilla kirjaston ulkopuolella. Tarkoituksena on, että tietyt kirjaston käytänteet ja säännöt tulevat oppijalle selviksi, vaikka hän ei kaikkea niihin liittyvää sanastoa heti muistaisikaan.

TUOKION NUMERO JA NIMI	TEEMA	OPETELTAVA SANASTO JA FRAASIT	RAKENNEASIAK (Opitaan implisiittisesti fraasien kautta)
KIRJASTO2 VOINKO SAADA KIRJASTOKORTIN?	Kirjastossa asioiminen	<i>Kirjastokortti, id-kortti, lainata, palauttaa, eräpäivä</i> <i>Voinko saada kirjastokortin? Maksaako se?</i> <i>Onko täällä Wi-Fi?</i> <i>Voinko lainata tämän?</i> <i>Minä palautan tämän yhden/kahden/kolmen/ neljän viikon päästä.</i> <i>Voinko lainata kirjan/cd:n/ lehden/dvd:n? Voinko käyt- tää Wi-fiä? Voinko käyttää tietokonetta?</i>	Voinko + infinitiivi Demonstratiivi- pronominit

OMAT HAVAINNOT JA MUISTIINPANOT:

TOISTO-OPETUKSEEN LIITTYVÄT HAASTEET

Ninni Lankinen

PUHUVAN SANAKIRJAN KÄYTTÖ

Palautteen mukaan puhuvan sanakirjan käyttäminen on usein haasteellista esimerkiksi siksi, että tuokiota on vetämässä vain yksi kieliopas. Osa kielioppaista on myös kertonut, ettei ole saanut puhuvan sanakirjan käyttöä toimimaan ja myös oppijat ovat saattaneet vierastaa sitä.

Puhuvan sanakirjan käytöstä on kuitenkin monia hyötyjä: se vapauttaa tuokion vetovastuussa olevan kielioppaan luotsaamaan tuokiota eteenpäin sekä selkeyttää työnjakoa kielioppaiden välillä. Jos kielioppaiden roolit ovat selkeät, myös tarve suomenkieliseen työnjako- ja työjärjestysneuvotteluun tuokion aikana vähenee. Tämä vähentää suomenkielistä ”hälyä” tuokiosta ja auttaa oppijaa keskittymään kuulemaansa, kun hänen ei tarvitse arvailla, mikä kielioppaiden puheesta on hänen kannaltaan merkityksellistä ja mikä ei. Usein puhuvan sanakirjan menestyksekkäs käyttöönotto vaatii kielioppailta sitoutumista ja ripauksen sinnikkyyttä, mutta lopputulos saattaa hyvinkin olla vaivan arvoinen.

Niissä tapauksissa, joissa puhuvan sanakirjan käyttö ei ole mahdollista, kielioppaat ovat kehittäneet tapoja, joilla oppijat voivat pyytää apua ja silti säilyttää kontrollin omaan oppimiseensa. Ryhmä on voinut sopia yhdessä jonkin eleen (esimerkiksi pöytään koputtaminen), jonka avulla oppijat voivat pyytää vetäjältä apua silloin, kun sitä tarvitsevat.

APUKIELTEN KÄYTTÖ

Toisto-menetelmä perustuu ajatukseen siitä, että suomea on mahdollista oppia ilman kääntämistä tai välikieliä. Tuokioon osallistuvien ja kielioppaiden välillä ei useinkaan löydy kieltä, jota kaikki osaisivat yhtä hyvin, siksi on perusteltua pysytellä suomen kielessä. Toiston peruseriaatteisiin kuuluu, että kaikki pääsevät mukaan oppimisprosessiin ja ryhmässä edetään niin hitaasti, että kaikki ehtivät mukaan. Etenkin englantia välikielenä käytettäessä on lisäksi helppoa lipsua käyttämään sitä enemmän kuin suomea. Oppijoita on myös hyvä totuttaa siihen, että kielenoppimisen alussa otetaan ihan pieniä askeleita ja opitaan sanomaan hyvin konkreettisia asioita, vaikka aikuisen kielenoppijan mieli voisi laukata jo abstraktimpiin asioihin, vaikkapa menneiden aikamuotojen käyttämiseen tai oman mielipiteen perustelemiseen.

Jos oppijat esittävät kysymyksiä englanniksi, niihin voi palata tuokion jälkeen kahden kesken. Apukieliä voi tietysti käyttää oman harkinnan mukaan, mutta on hyvä olla tietoinen siitä, ettei apukielen käyttäminen automaattisesti auta oppijaa, sillä apukielenkään hallinta ei välttämättä ole vahvaa. Olisi myös hyvä, ettei oppijalle pääse syntymään vaikutelmaa, että oppiakseen suomea pitää osata ensin englantia. Lisäksi apukielen käyttäminen vähentää opetustilanteen selkeyttä, sillä oppijat eivät välttämättä erota kielten rajoja: mikä on suomea, mikä taas jotain muuta kieltä.

ISOT RYHMÄT

Usein Toisto-tuokioita pidetään ryhmille, joiden kokoonpano vaihtelee. Ryhmän koko voi myös joskus olla hyvin pieni ja joskus paikalle tulee kaksikymmentä aikuista ja kourallinen lapsia. Jos paikalla on kaksi kieliopasta, voidaan ryhmä jakaa kahtia (käsillä viittoen ja tarvittaessa osallistujia kädestä pitäen eri kokoonpanoihin kuljettaen). Jos ryhmä on vetäjille entuudestaan tuttu, voidaan ryhmäjako tehdä vaikkapa edistyneisyyden mukaan, mutta välttämätöntä tämä ei ole. Osallistujat voidaan myös jakaa esimerkiksi sen mukaan, osallistuvatko he tuokioon yksin vai onko heillä lapsia mukana. Joskus ei ole muuta vaihtoehtoa kuin hyväksyä se, että osallistujia on liikaa, mutta koettaa kuitenkin pitää huolta siitä, että kaikki pääsevät ääneen, eikä kenenkään oman vuoron odottaminen kestä liian kauaa. Koska kyse on vapaaehtoisesta kielenoppimisesta, ei tilanteen lievästä kaoottisuudesta kannata toisaalta liikaa stressatakaan. Lapset, vanhukset, kissat, aikuiset, naapurit ja kylänmiehet mahtuvat kyllä piiriin - sopu sijaa antaa!

LAPSET MUKANA

Jos paikalla on lapsia, voi olla hyvä miettiä pienimmille viihdykettä tuokion ajaksi ja kasata joko johonkin nurkkaan tai piiriin keskelle leluja ja muuta puuhaa pienimmille. Leikki-ikäiset saattavat viihtyä piirustuspaperin tai netistä tulostettavien värityskuvien parissa hyvän tovin. Mikään ei myöskään estä ottamasta lapsia mukaan tuokioon! Tällöin tuokiota voi piristää teemaan sopivin laululeikein (Pää, olkapää, peppu; Missä on peukalo; Metrolla mummolaan jne.) tai pienin jumppatuokioin. Usein myös aikuiset nauttivat leikistä ja laulusta, kunhan vetäjä uskaltaa itse heittäytyä puuhaan. Vain mielikuvitus on rajana!

VAIHTUVAT OSALLISTUJAT

Toisto-metodi on kehitetty epävarmassa elämäntilanteessa oleville oppijoille, jotka eivät syystä tai toisesta pysty osallistumaan säännölliseen kielenopetukseen. Täten osallistujien vaihtuvuus ei itsessään ole tuokioiden kannalta ongelma, sillä niin sanotut nollatuokiot (00-) on rakennettu niin, että mukaan voi hypätä missä vaiheessa vain. Nollatuokiot eivät rakennu aiemmin opitun päälle, joten ne voi myös käydä läpi missä järjestyksessä tahansa. Myöskään ykkösellä alkavissa tuokioissa osallistuminen aiempiin tuokioihin ei ole välttämätöntä, mutta yleensä ne sisältävät joitain elementtejä ainakin yhdestä nollatuokiosta. Mikäli paikalla on henkilöitä, jotka eivät olleet edellisellä kerralla mukana, ei ole tarkoituksenmukaista alkaa kerrata tuolloin opittua asiaa edes nopeasti läpi käyden. Jokaisella kerralla opitaan oma, johonkin itsenäiseen teemaan suunniteltu tuokio. Edellisen kerran asioita voi kerrata tuokion loputtua niiden kanssa, joille asia on tuttua.

KÄSIKIRJOITUKSESSA PYSYMINEN

Tuokioiden käsi kirjoitukset ovat syntyneet pitkän prosessin tuloksena. Kokeneet suomi toisena kielenä -opettajat ja opettajaopiskelijat ovat miettineet kielenoppimisen alkuvaiheessa tarpeellisia teemoja ja jatkapäiväisessä elämässä usein toistuvia vuorovaikutustilanteita ja suunnitelleet tuokiot niiden ympärille.

Jokaisen tuokion käsikirjoitusta on ollut työstämässä 3–5 hengen ryhmä ja jokaista tuokiota on testattu käytännössä ennen niiden lopullista valmistumista. Tuokioihin on pyritty valitsemaan puheessa usein toistuvia rakenteita ja ilmauksia. Yhdessä tuokiossa käsitellään vain hyvin rajattu määrä uutta sanastoa ja muutama fraasi, koska tavoitteena on, että kaikki tuokion aikana käsitelty opitaan ja muistetaan.

Toisto on kuitenkin avoin ja vapaasti muokattavissa oleva materiaali. Jokainen kieliopas voi vapaasti mukauttaa käsikirjoituksia ryhmän tarpeita vastaavaksi ja myös kehittää uusia tuokioita. Ohjenuorana tässäkin voi pitää sitä, ettei oppijaa kuormiteta liian suurella informaatiomäärällä ja kaikkea tuokion aikana opeteltavaa ehditään toistaa ja harjoitella niin paljon, että ryhmä ehtii sisäistää kaiken.

KIELIOPIN PUUTTUMINEN

Toisto-metodissa kielioppia opetetaan käytännön kielitaidon näkökulmasta, implisiittisesti. Oppijat oppivat suomen kielen rakenteita mallin mukaan ja valmiissa fraaseissa, eikä niitä missään vaiheessa analysoida tai opetella sääntöinä. Kielioppaalta vaaditaan rohkeutta luottaa materiaaliin ja uskoa siihen, että puhumisen ja kuuntelemisen harjoittelu antaa oppijalle käyttökelpoisia välineitä arjen tilanteista selviytymiseen.

Menetelmä perustuu ajatukselle, että kuka vain voi toimia oppaana kielenoppimisen alkuvaiheessa. Varsinainen suomen kielen opettaminen on kuitenkin hyvä jättää ammattilaisille, jotka toki voivat myös käyttää Toistoa. Alkuvaiheessa oppijalle tarjotaan runsaasti syötettä, josta pikkuhiljaa rakentuu vuorovaikutustilanteissa kannatteleva kudoks. Tämän kudoksen aukot, esimerkiksi juuri rakenneasiat, on mahdollista kuroa umpeen siinä vaiheessa, kun oppija pääsee suomen kielen kurssille systemaattisen kielenopetuksen piiriin.

TOISTOON EI KUULU KIRJOITTAMINEN

Toisto on suulliseen kielitaitoon keskittyvä menetelmä. Koska ryhmät ovat usein heterogeenisiä paitsi koulutustaustaltaan myös luku- ja kirjoitustaidoltaan, saattaa kirjallisten harjoitusten teettäminen olla haastavaa. Jos kirjallisia harjoituksia kuitenkin haluaa ryhmällä teettää, kannattaa ne sijoittaa tuokion teemoihin ja ottaa kirjallinen osuus vasta tuokion jälkeen. Tuokion aikana keskitytään puhumaan, kuuntelemaan ja olemaan tilanteessa läsnä.

Jokaisesta tuokiosta oppija saa mukaansa sanastokoosteen, josta löytyvät tuokion keskeiset sanat ja fraasit kuviin yhdistettyinä. Tämä on eräänlainen kotitehtävä, oman harjoittelun tueksi annettu muistilappu, jonka avulla oppija voi tuokion jälkeen palauttaa mieleensä opitut asiat. Varsinkin luku- ja kirjoitustaidottomille oppijoille kannattaa suositella itseopiskeluvideoita, jotka on tehty yhdessä Yle Oppimisen kanssa⁸.

⁸ Nämä videot löytyvät osoitteesta <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/06/14/finnish-phrases-suomen-kielen-fraaseja> tai googlaamalla "Yle suomen kielen fraaseja".

YKSI TUOKIO ON OPETUSKOKONAISUUS

Yksi Toisto-tuokio on suunniteltu vedettäväksi läpi noin tunnissa. Harjoiteltavien uusien sanojen ja rakenteiden määrä on rajattu melko pieneksi, koska tavoitteena on, että kaikki ehtivät oppia tuokion aikana kaiken, mitä on harjoiteltu. Usein vapaaehtoisen kielioppaan tempo saattaa olla turhan nopea: oppijat haluaisivat vielä tunnustella uusia sanoja, toistaa niitä ja harjoitella uusia sanoja opituissa rakenteissa, kun vetäjä jo haluaisi siirtyä eteenpäin. Viisi toistokertaa uudelle sanalle on vielä aika vähän!

Oppijan rooliin pääsee eläytymään pyytämällä joskus jotakuta oppijoista opettamaan vetäjille vierasta kieltä Toisto-materiaalien avulla. Huonekalujen nimiä urduksi tai vaatteita kurdiksi toistellessaan huomaa konkreettisesti, kuinka monta kertaa uusi sana pitää kuulla ja toistaa, ennen kuin se on mahdollista tuottaa edes suunnilleen oikean kuuloisena, muistamisesta puhumattakaan.

Jos tekeminen tuntuu aina loppuvan kesken, voi olla hyödyllistä tarkkailla omaa tahtiaan ja herkistyä kuuntelemaan ryhmän viestejä. Voi myös ottaa käyttöön vaikkapa liikennevalot (jokaiselle ryhmän jäsenelle punainen, keltainen ja vihreä kortti käteen, näitä näyttämällä oppijat voivat näyttää, onko juuri nyt vaikeaa, siedettävää vai helppoa), peukun näyttämisen tai muun hienovaraisen palautesysteemin, jonka avulla vetäjä osaa navigoida eteenpäin tuokion aikana.

TOISTO ON ENSIAPUA, EI SYSTEMAATTISTA KIELENOPETUSTA

Lähtökohtana Toisto-menetelmässä on ollut kehittää ensiapu kielenoppimisen alkuvaiheeseen. Tuokiot keskittyvät konkreettiseen arkipäivän kielitaitoon ja tarjoavat työkaluja jokapäiväisistä vuorovaikutustilanteista selviytymiseen. Uusia tuokioita tulee pikkuhiljaa lisää, mutta mikään ikuisesti täydentyvä materiaalisammio Toisto ei voi olla. Toiveena on, että oppijat pääsevät siirtymään systemaattisen kielenopetuksen pariin jossain vaiheessa.

Jokaisella on kuitenkin valta ja vapaus tehdä uusia tuokioita juuri niin paljon, kuin ehtii ja haluaa! Kannustamme lämpimästi kaikkia Toiston kanssa työskenneiltä vapauttamaan luovuutensa ja vastamaan uusilla tuokioilla niihin tarpeisiin, joita kullakin ryhmällä on. Facebookin Toisto-kielioppaat-nimisessä ryhmässä voi pyytää muilta kielioppailta apua ideointiin ja tuokioiden suunnitteluun.

KÄNNYKÖIDEN JA MUISTIINPANOVÄLINEIDEN KÄYTTÄMINEN

Usein oppijat haluavat tehdä muistiinpanoja tai vaikkapa käyttää sanakirjaa tai kännykkää tuokion aikana. Koska Toisto-menetelmä perustuu puhumiseen ja kuuntelemiseen, on ryhmää hyvä ohjata lempeästi, mutta jäämäkästi laittamaan kännykkä ja muistiinpanovälineet laukkuun. Kuullunvaraiseen oppimiseen heittäytyminen on monelle vierasta ja kielioppaankin usko asiaan voi välillä olla koetuksella. Rohkeus puhua syntyy kuitenkin usein vasta, kun siihen tarjotaan aito mahdollisuus turvallisessa ympäristössä, ja kun mahdollisuus piiloutua muistiinpanovälineiden taakse rajataan pois oppimistilanteesta.

LOPUKSI

Saara Huilla

Toisto-menetelmä on räätälöity vapaaehtoisperustaista kielenopetusta ajatellen. Se on kehitetty yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa turvapaikanhakijoiden määrä kasvoi yllättäen, eikä kokeneita vapaaehtoisia tai koulutettuja kielenopettajia ollut saatavilla tarpeeksi. Vapaaehtoisten rooli tulijoiden tukena oli tilanteessa hyvin merkittävä ja luontevin tapa tukea tulijoita oli auttaa heitä alkuun uuden kielen kanssa. Tilanne oli haastava ja siihen oli tärkeää löytää ratkaisuja siitakin syystä, että maahanmuuton jälkeiset ensikuukaudet ovat monelle kielenoppimisen parasta herkkyyksiaikaa. Toisto-menetelmän taustalla on laajaa asiantuntijatietoa, joka on haluttu jakaa eteenpäin, vapaaseen käyttöön. Sen ei ole tarkoitus korvata virallista kielenopetusta, jota antavat koulutetut opettajat, vaan toimia sen rinnalla ja tukena. Siitä huolimatta kuka tahansa voi tehdä hyvin merkityksellisen teon tulijoiden hyväksi oppimalla menetelmän käyttöä ja ryhtymällä, kuten menetelmän mukaan sanotaan, kielioppaaksi.

Toisto on tehty avoimeen käyttöön ja sitä voi kuka tahansa käyttää missä tahansa. Toistoon perustuvan ryhmän voi perustaa oma-aloitteisesti tai menetelmää voi käyttää osana muuta opetusta. Toisto-kielioppaiden verkosto on levinnyt ympäri Suomen ja Toistoa käytetään myös muissa maissa ja muilla kielillä.

Suomen kieli sanoo tervetuloa -kieliopashanke (Kirkon Ulkomaanavun Opettajat ilman rajoja -verkosto) on levittänyt opetusmallia vastaanottokeskuksiin, tarjonnut vapaaehtoisten koulutusta sekä koordinoitua vapaaehtoistyötä ympäri Suomen. Tähän mennessä hankkeen piirissä on koulutettu yli tuhat vapaaehtoista ympäri Suomen Toisto-metodin käyttöön. Toiminnan tavoitteena on ollut kielen opettaminen sekä osallistujien tukeminen tavallisen ihmisen taidoin. Peruseriaatteina on ollut osallistujien kohtaaminen heidän kokemuksiaan sekä heidän kulttuurista, kielellistä ja uskonnollista taustaansa kunnioittaen, sillä kieli- tai muuhun toimintaan osallistujan on saatava halutessaan suojella omaa yksityisyyttään. Vapaaehtoistoiminta voi tarjota siihen osallistujalle tilan ja ajan, jolloin oman taustan, tunteet ja kokemukset voi jättää halutessaan syrjään ja jopa kokonaan unohtaa. Turvallisuudentunteen ja motivaation voi helposti kadottaa tilanteessa, jossa omaa yksityisyyttä häiritään esimerkiksi liialla utelulla. Kielioppaan tehtävä ei ole pyytää tulijaa kertomaan omaa tarinaansa. Joskus nimenkin kysyminen voi olla jollekin liian henkilökohtainen asia.

Eräs kieliopas tiivistä Toiston ytimen näin: Toiston vahvuus on kohtaamisessa ja kommunikaatiossa – kaiken hylkäämisen ja pelon jälkeen oppijat tulevat nähdyiksi, hyväksytyiksi ja kohdatuiksi. Toisto-tuokioiden aikana he saavat kannustusta, onnistuvat ja osaavat.

SUOMEN KIELI SANOO TERVETULOA

Opettajat
ilman rajoja

KIRKON ULKOMAANAPU

TURVAPAIKKA-,
MAAHANMUUTTO- JA
KOTOUTTAMISRAHASTO

Euroopan unionin tuella